

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Libellus de modo co[n]fitendi et penitendi

[Deventer], [ca. 1498 - 1499]

Quida[m] fructuosus libell[us] de modo co[n]fitendi et penitendi. Feliciter incipit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31245

Quidam fructuosus libellus de modo cōfitendi et peni tendi. Feliciter incipit.

pniam agas. i. velociter

pro quando

Eviteas cito peccator

cum sit

misericos .i. christus

miserator iudex

¶ Presens libellus est tractatus de penitētia siue de mo
do penitendi tanq̄ de subiecto. Et diuidit̄ in duas par
tes p̄ncipales. In quarum p̄ma determinat auctor de penitētia. put resp̄
cit penitentem. In secūda pte determinat auctor de penitētia. put resp̄
cit p̄fessorem. secūda ibi. Confessor dulcis. Prīma adhuc diuidit̄ in tres
partes. Nam p̄mo auctor ponit quedam documenta generalia. Secūda
sp̄cialiter declarat de p̄tritione. et tercio de confessione. et etiam interponit a
liqua de satisfactione. secūda ibi. Omnia pct̄a. tercia ibi. Vera sit inte
gra. Dicit primo sic **¶** pct̄or facias cito penitentiam. et sequit̄ causa quia
iudex. scz christus est misericos

Circa textū dubitatur

¶ Primo quid sit penitētia Secundo vnde dicitur penitētia
Tercio quotuplex est penitētia Quarto quid proficit penitētia
Quinto quare penitētia debet fieri cito Sexto quomodo appareat
q̄ deus sit misericos.

¶ Ad primū dubiū respōdet q̄ penitētia. fm̄ Ambrosiū sic definit. Peni
tentia est p̄terita mala deplāgere et plāgendalitey nō cōmittere. Vel fm̄
Gregoriū. Penitētia est pct̄i cōmissi cū intima cordis contritōe et lachry
maz effusione emēdatio. Et trahit̄ hec definitio ex dictis b̄ti Augustini
dicētis. q̄ pct̄m nō dimittit̄ nisi plena cōtritio cū satisfactione op̄ez. p̄seq̄t̄
Vel fm̄ Gregoriū. Penitētia est ante acta pct̄a deslere. et iterum stenda
non committere. Ex quibus definitionibus. Prīmo sequitur q̄ peniten
tia est solum pro pct̄is. Secundo sequitur q̄ penitētia est solum p̄ pct̄is
commissis et non committendis. Tercio sequitur q̄ ad penitētiā sequi
tur dolor de pct̄is. Quarto seq̄tur q̄ ad verā penitētiā req̄ritur intentio
amplius non peccandi.

¶ Ad sc̄dm dubiū dicit̄ q̄ hoc nomē penitētia. d̄r quasi pene tenētia. qz si
ne pena et dolore nunq̄ sit p̄fecta penitētia.

¶ Ad terciū d̄r q̄ p̄nia multipl̄r d̄dit̄. Pr̄io ī infiorē tm̄. q̄ ē d̄ iure natura
liz. ī extiorē q̄ ē ad arbitriū hoīs. Sc̄do d̄dit̄ ī p̄niaz solēne publicāz. p̄ua

¶ ¶

tam Solemnis penitentia est que imponitur ab episcopo vel vicario suo
 et que fit cum solemnitatibus eccle. vt peregrinatōes scōz aliqūe modū
 spēale scz cū nudis pedibz vt discoopto capite Priuata pnia ē q̄ secrete fit
 vel fieri p̄t vt legere orōes. dare elemosynas. ieiunare corp' castigare. z cōs
 Tercio distinguitur in liberam z coactam. Libera est quā quis libere fa
 cit. z illa est proprie sacramentum. Coacta ad quā quis cogitur sicut fit in
 iudicio seculari p̄ forefactis. z illa non est proprie sacramentum. Quarto
 distinguitur penitentia in actualem z habitualem. Actualis est qua ho
 mo actualiter satisfacit pro pctis p̄missis. z ad illam nō quilibet homo te
 netur sed solus pctōr. Habitualis est quedam detestatio vel displicentia
 de pctō. p̄missio scz si sit p̄missum vt qd̄ possit cōmitti si nō sit p̄missum. z
 ad illā quilibet homo tenetur siue sit in pctō siue non

¶ Ad quartū r̄ndet s̄m sc̄m Thomā q̄ p̄ p̄niam absoluit pctōr a pctō. re
 stituit ecclesie. recōciliat ch̄risto bonis spūalibz datur de filio diaboli fi
 lius dei effici. z paradus ap̄itur ei. Itē p̄nā angelos letificat. impios iu
 stificat. amissa bona reuocat. z ab vitā eternā inuitat

¶ Ad q̄ntum respōdetur q̄ p̄nā multis de causis debet fieri cito. Prima
 est q̄ diu expectauimus. Scōda est q̄ ad magna vocatur scz ad eternam
 glām. Tercia ne ab eternis nuptijs excludamur. pater exēplariter in euā
 gelio de q̄nqz fatuis h̄ginibz. Quarta ne ab hostibz impediāmur. Quinta
 propter penas p̄pellētes. Sexta ne blāde decipiāmur vt aues p̄ aucupem
 pisces p̄ piscatorem. Septima ne morte p̄ueniāmur. Octaua ne p̄suetu
 dine teneamur. Cōsuetudo em̄ est altera natura

¶ Ad sextū r̄ndet q̄ i mlt̄ apparet dei misericōdia q̄ s̄m sc̄m Thomā. De pec
 catores patiēter expectat benigne recipit vl̄cisci dissimulatō piculis libe
 rat. gr̄z donat. datā multiplicat. multiplicatā p̄seruat. p̄seruatā i celo nū
 ciat. offensam dimittit pctm̄ post remissionē nō mem̄it. errātes a se redu
 cit. eūtes ad se cōducit. cadētes erigit. stantes tenere nō desinit. z finalr p̄
 seuerantes in glōriam inducit

.i. sequētia. id est spes zc. .i. obseruāda a te pctōre

Et sunt hec quinqz tenenda tibi

remissio pctōz cōtritio cordis .i. cōfessio pcti.

Spes venie. cor contritum. cōfessio culpe

id ē satisfactio penalis .i. vitatio peccati

Pena satisfaciēs. z fuga nequicie

¶ Consequēter in ista parte auctor magis specialiter determinat doctri
 nā p̄dictā z hoc p̄ doctrinas spēales. Et diuidit ista pars. nā p̄mo ostēdit
 que sunt necessaria faciēti verā penitentiā. Scōdo ostēdit q̄ sunt sibi vtilia
 ibi. Sperne voluptates. Prima adhuc diuiditur in duas. Nam p̄mo ostē
 dit que debet penitens necessario tenere respectu sui. Scōdo respectu pro
 ximi. ibi. Ut dimittaris. Dicit p̄mo sic. q̄ hec q̄nqz sunt tibi tenēda in p̄
 fecta penitentia. scz spes. venie. contritio cordis. cōfessio oris z pctōrum sa
 tisfactio. z fuga peccatorum.

Circa textum dubitañ

Primo quid sit spes **S**ecundo quotuplex sit spes **T**ercio quid sit cōtritio **Q**uarto quid sit cōfessio **Q**uinto quotuplex sit cōfessio **S**exto quid sit satisfactio. et quod sint partes satisfactionis

Ad primū respōdetur quod spes sic describitur. Spes est certa expectatio future beatitudinis ex dei grā et meritis proprijs proveniens. vel sic. Spes est audacia meritis de largitate dei cōcepta habēdi vitā eternā per bona merita. Ex quibus definitionibus primo sequitur quod non est spes de p̄terito. neq; de p̄senti ut p̄ns est. sed solum de futuro. Secūdo sequitur quod nō est p̄rie spes de malo. sed t̄m de bono. Tercio sequitur quod non de quolibet bono est proprie spes sed solum de futura beatitudine.

Ad scđm r̄ndetur quod duplx est spes scz spes suffragioꝝ q̄ sit resp̄cū brōꝝ et spes penitētie vel p̄rie auctoritatis q̄ sit resp̄cū dei. vñ saluati nō habēt spem. nec etiā damnati. sed solū hoies in ecclā militāte p̄rie habent spem et etiā aīe in purgatorio existētes. vñ illa spes q̄ sit resp̄cū dei ē triplex. scz spes venie p̄ pctōꝝ remissionē. de qua intelligit̄ lrā. spes grē p̄ diuic gratie susceptōem. et spes glorie p̄ consecutōem eternoꝝ gaudioꝝ.

Ad terciū dubiū r̄ndetur quod cōtritio sic describitur. Cōtritio est dolor voluntarie assumptis p̄ pctis cū proposito cōfitendi et satisfaciendi. et differūt cōtritio et attritio. nam attritio est quedā displicētia de peccato cōmissio. sed nō est perfecta. Sed cōtritio est perfecta displicētia. vñ nō quilibet dolor est cōtritio. put cōtritio h̄ic capit̄ immo nec quilibet dolor p̄ pctis est cōtritio. Vñ duplex est dolor pro pctis. quidā est naturalis. et ille nō ē meritorius qz hoc procedit ex dictamine recte rationis. Alius est voluntarius et actualis qui procedit ex voluntate libere assumente dolorem cum proposito confitendi et satisfaciendi.

Ad quartum respōdetur quod cōfessio sic describitur s̄m Augustinū. Cōfessio est sermo p̄ quem morbo latens spe venie aperitur. Item sic scđm Gregoriū. Confessio est pctōꝝ detectio. Vel s̄m aliquos. Cōfessio est apertissima coram sacerdote peccatorum declaratio.

Ad q̄ntum respōdetur quod duplex est cōfessio. quedam est mentalis q̄ fit solī deo. et illa est de iure naturali. Alia est vocalis que fit homini ex ore et illa est de iure positivo siue ordinato.

Ad sextū et vltimū r̄ndetur quod satisfactio siue satisfacere s̄m Augustinū sic describitur. Satisfactio siue satisfacere est cās pctōꝝ extirguere vel extirpare et eoz suggestionib; aditum id est accessum nō indulgere sic quod homo habeat firmum propositum peccata confessa nunq̄ cōmittere neq; qua alia. Et sunt partes satisfactionis duplices. quia quedam sunt principales et sunt tres. scz orō ieiunium et elemosyna. et quedam sunt secundarie et minus principales vt sunt peregrinationes vigilie castigatōes discipline et huiusmodi. Et ille partes secundarie reducūt̄ ad p̄ncipales nā omnia carnea afflictionia reducuntur ad ieiunium. omnia vero spiritualia ad orōem et opa misericordie ad elemosynam. Finaliter sciendum. quod duplex est fuga. scz fuga fugiendi. et fuga fugandi. et s̄m hoc dicit̄ a fugo as are. vel a fugo is ere

et ytraq; fugā habebit penitēs. habebit em̄ fugā fugādi pctā. z h̄ p̄ d̄fesso
rē. Scdo hēbit fugā fugādi respctū pcti cōmittēdi v̄l illi qd̄ possit cōmit
ti. i. h̄c firmū p̄positū āplius nō faciēdi hoc pctm̄ nec aliqd̄ simile
vt pctā tua dimittant tibi malefctorib; tuis tibi facta indulge

De dimittendis alijs peccata remitte

hominib; emēdabis hoies ipm̄ offendisse cōfiteris

Hisq; satisfacias quos te lesisse fateris

¶ In ista p̄ricula oñdit auctor q̄ sunt necessaria penitēti respctū pximi. Et
ponit duas doctrinas dicēs q̄ tu pctōr q̄ facis vel facere vis penitentiā de
bes remittere alijs qui tibi malefecerunt. Secūda doctrina est q̄ satisfaci
es illis quibus tu malefecisti

Circa textum dubitatur

¶ Primo quid sit pctm̄. Scdo q̄ sit d̄nā inter pctm̄ z delictū. Ter
cio a quo z vbi inceper pctm̄. Quarto qualiter hō cecidit in peccatū.
Quinto vtz dānnati in inferno possunt peccare. Sexto quare debe
mus remittere malefactoribus nostris peccatū.

¶ Ad pmū dubiū r̄ndet q̄ pctm̄ fm̄ Augustinū sic describit. Pctm̄ ē vo
luntas retinēdi vel cōsequēdi qd̄ iusticia vetat. Vel fm̄ eundē. Pctm̄ est
sp̄eto naturali bono z immutabili reb; mutabilib; adherere. Vel fm̄ eū
deru. Pctm̄ est om̄e d̄m̄ vel factū vel cōcupitū cōtra legem dei. Item fm̄
Ambrosiū. Pctm̄ est p̄uaricatio legis diuine z inobediētia p̄ceptorū dei.
Ex istis definitōibus seq̄tur. Primo q̄ pctm̄ p̄ncipaliter est in voluntate
mala v̄l ex ea p̄cedit pctm̄ voluntaria. Ḡn̄ d̄r Seneca q̄ om̄e pctm̄ ē actio
voluntaria. Scdo seq̄tur q̄ pctm̄ est cōtra iusticiā ex eo q̄ penitentiā proce
dit ex dictamine iusticie. Tercio seq̄tur q̄ iuste pctōr pro pctis meriet̄ pe
nas. qz nullus est p̄prie z iuste puniendus nisi p̄ actione mala. nec etiā p̄
miandus nisi p̄ actōe bona. Quarto seq̄tur q̄ om̄e pctm̄ sit cōtra legē vel
p̄cepta dei. Quinto sequitur q̄ in omni pctō z p̄cipue mortali est dimis
sio dei. z adhesio rerum mutabilium.

¶ Ad scdm̄ respōdetur q̄ peccatum duobus modis cōmittit̄. scz faciēdo
malum z dimittendo bonum. z pmum̄ p̄prie d̄r peccatum. scdm̄ vero deli
ctum quasi derelictum. Alia differentia est. qz derelictū est ignozāter com
missum. Sed peccatum est scienter commissum. Ista tamen differentia nō
obstante vnum sepe ponitur pro reliquo.

¶ Ad terciū respōdetur fm̄ mgr̄m̄ sententiar; libro scdo q̄ pctm̄ originēz
et causam suam traxit in bono. qz ante pmum̄ pctm̄ non erit aliqd̄ malū.
Et hoc probat sic. qz cum peccatum originem z causaz habuit hoc fuit ex
bono aut ex malo nō ex malo qz an̄ pctm̄ nō erat aliqd̄ malū. vñ oziret̄. Ḡ
ortum est ex bono scz ab angelo qz angelus scz lucifer ante pctm̄ nō erat
nisi bona creatura vel creatura dei. Ex quo etiam pater vbi inceper. qz in
cepit in celo vbi summus angelus z primus scz lucifer fuit qui pmū pec
catum commisit cum extollendo se dixit. Ponam sedem meam in aquilo
ne z similis ero altissimo.

¶ Ad quartā respōdet q̄ hō cecidit in petm̄ diabolo suggerente. carne delectate. z aīa cōsentente. Tñ aīa cōsentens cōmittendo. in obedientiā totā naturā humanā corripit. vt habet Bēn. iij caplo

¶ Ad q̄ntum respōdetur q̄ damnati nō possunt peccare qz nō possunt aliquid mereri. qz nullus meretur nisi in hac vita. Nec etiam saluati peccare possent. Et sic dicatur q̄ angeli p̄us peccauerunt z ceciderūt. vt p̄ de Lucifero. ergo videtur q̄ adhuc poterint peccare z similiter sancti. Adhuc respōdetur negando cōsequentia. qz angeli tā sunt ita cōfirmati in charitate ch̄risti q̄ nō possunt velle malum. vel voluntatē in malum vertere. et sic pariformiter dicendum est de sanctis

¶ Ad sextum respōdetur q̄ nos debemus alijs remittere mala nobis illata. vt deus remittat nobis pctā. z hoc petimus ī orōe dñicali. vñ dicim⁹ Dimitte nobis debita nostra sicut z nos dimittimus tē. nā si nō dimittimus debitorib⁹ nr̄is. tūc petimus iudiciū nostrū. qz tūc petimus q̄ deus non dimittat nobis peccata nostra. z ergo errant qui volunt orōem dominicā corripere z meliorare dicētes. Dimitte nobis debita nostra melius q̄ nos dimittimus debitoribus nostris

cōtemne delicias carnis illicitas. i. visiones vanas

Sperne voluptates. ludos. Spectacula mundi

derelinque malum sociū

strepitum

Desere consortē prauū. populiq̄ tumultum

occultas orōnes

miseriēdīe diligitō

Secretasq̄ p̄ces z opus pietatis amato

¶ In ista pte auctor ostēdit q̄ sunt vitia confitēti z penitēti. z p̄mo sunt fugienda ab eo. sc̄do q̄ sunt acceptāda. ibi Secretasq̄ p̄ces. z dicit tu penitens debes spernere voluptates ludos z publica spectacula mūdi z malum sociū z tumultum populī. tūc ibi Secretasq̄ p̄ces. dicit q̄ tu penitens debes amare secretas p̄ces z opa pietatis

Circa textū dubitatur

¶ P̄mo q̄re voluptas sit spernēda Sc̄do q̄re ludi sunt spernēdi. et vtrū impediāt p̄niam Tercio q̄ sunt seruāda circa ludos Quarto q̄re spectacula mūdi sunt spernēda Quinto q̄re penitens debet fugere malum sociū Sexto quid nocet penitēti tumultus populī

¶ Ad p̄mum dubiū d̄r q̄ voluptas multis modis est spernēda a quolibet hoīe z p̄cipue penitēti. P̄mo qz nocet naturalib⁹. qz d̄r Boetius. de consolatioe phie. paucis em̄ ac m̄imis natura cōtenta est. Et iō cōiter d̄r q̄ gula plures hoīes interficit q̄ gladius p̄pter hec. qz sequi videmus ex gula et voluptatib⁹ graues z mirabiles infirmitates Sc̄do nocet voluptas quantum ad deū. qz cum sit pctm̄ mortale est cōtra p̄ceptū. Tercio nocet q̄stū ad aīam. qz graua pctā inde sequi solent. ut accidia. luxuria z huiusmōi. Quarto nocet p̄ximo. qz pauperē priuat nutrimentis. possint em̄ illa superflua dari pauperib⁹ ad eorum nutrimentum

¶ Ad scđm rñdet q duplex est ludus. scđ diuinus vt ludus organoz & can-
tus eccle quib diuinū officiū pagit. Alius ē ludus nō diuin⁹ sed magis se-
cularis. & ille est duplx & quidā est lucrās pecuniaz vel rez. vt ludus caril-
loz aleaz & globoz. & iste ludus lucrās est duplx. qz qđam cōmittit fortu-
ne. vt ludus carilloz. & qđam ē qui regitur p intellectum humanū vt ē lu-
dus scacoz. Alius est ludus nō lucrās & iste etiā est duplx. qz qđam fit p/
pter deouctionē tps vt in instrumētis musicalibz. qđam fit ppter vanam
gloriā. vt ludus theatralis ludus lanceaz. & isti ludi theatrales sunt phi-
biti. Similiter lucratiui pecuniaz vt rez ac etiā illi ludi qui cōmittuntur
fortune. Admittūtur tamē fm leges aliqui ludi lucratiui. si fiāt p come-
stibilibz dum nō fiant ad modicā summā. & nō ducatur cōsuetudinē. Vñ
ludi theatrales sunt phibiti. vt sunt lucratiōes publice. torneamēra. hasti-
ludia vel huiōi. Primo qz fiāt male & indebite scđ cū pctis. Scđo qz fiunt
malo fine scđ ppter vanā gloriā & laudē mūdi. Tertio qz multa mala in
de sequūtur scđ homicidia. ira. inuidie. supbie & huiōi. Ex quo seqtur q lu-
di sunt spernendi a penitente etiā q ludi impediūt aniam. qz auertūt ho-
mines a cōtritiōe cordis que est maxime necessaria penitēti. & ergo ludi mo-
derati q non variarēt mentē penitētis. sed fieret solū ad refocillatōem vt re-
creationē spiritūū vitaliū pōt fieri

¶ Ad terciū rñdet q tria sunt seruāda in ludo. Primū est q nō fiat cum
verbis turpibz vt nocūis qz si fieret circa vba vel facta mortalia tūc esset
pctm mortale. Secundū est q in huiōi ludis non fiat intima delectatio q
ludentem a deo auertere posset. sed a pposito penitendi. Terciū q ludus
cōgruat p sone loco & tpe. quia si alias esset veniale peccatum propter cir-
cumstantias aggrauatas fieret mortale

¶ Ad quartū rñdet q ideo spectacula mūdi sunt spēnda. qz in se mala
sunt vt dcm̄ est in scđo dubio. etiā qz inducūt circūstātes ad lapsum. scđ
ad lasciuā vel crudelitātē. cui circūstantes vidētur cōsentire

¶ Ad qntū rñdetur q qlibet & spūaliter penitēs debet dimittere malū so-
ciū. & hoc ideo qz malus socius p multas suggestiones inducit aliū ad pec-
candū frequēter qđ nō faceret si careret illo malo socio. Et p oppositū qli-
bet debet habere bonū sociū cui sua secreta reuelet q retrahat eum a vici-
is. vt vult Boetius in libro de disciplina scholarū. Etiā docet hoc psal.
Lūsaneto sanctus eris. cum pueris peruerteris

¶ Ad sextū rñdet q tumultus & strepitus ppli nocent penitēti. qz remouēt
ipm a penitētia. qz vt vult pbs in de sensu & sensato. motus maiores expel-
lunt minores. ergo motus vel strepitus populi exteriores excludūt motus
interiores scđ penitentie & deuotionis

.i. cuncta delicta defleāt. pnrus dolore de peccatis

Omnia peccata plangat contritio vera

.i. inqres lōgitudies pctōz qbz in qbz tpi bz. cū qbus mēbris

Scrutās etates sensus loca tēpora membra

deflens. .i. pctā pus scā nō habens ppositū facere. .i. qz deberēt facere

Deplozans acta nolens committere flēnda

desleas pctā oblita cō pctis factis. pctis negle. tis
Plāgas amissa cū cōmissis 2 omillis
scz plangas id ē pximū tuū defraudasti

Offensaq; dei q; fratrem damnificasti

In ista pte spēalr detēmiat de cōtritiōe. Et diuidit. Pā pmo offit in
gñali qd debemus deplāgere de cōtritiōe. Scdo q; arcūstārias debemus
aduertere circa pctm in cōtritiōe. ibi. Scritās etates. Tercio offit in spe
ciali de qb; sit habēda cōtritiō. ibi. Deplorās acta. Sed legim; pres simul
Et d; pmo q; sic. q; hñs verā cōtritiōem de pctis siue in quo ē pā cōtritiō
debet deplāgere oīa pctā simul. 2 inq; rere etates. hoc est q; diu hō stetit in
pctis. 2 sensus cū qb; peccauit. 2 loca in qb; peccauit. 2 tpa in qb; tpi. et
mēbra qb; pctā ppetrata sunt. 2 d; velle cū. ampli' nō cōmittere ea. 2 debz
deplāgere ea pctā q; sunt lapsa de memoria. 2 pctā cōmissionis 2 omisio/
nis. 2 q; sepe deū offendit p pctā. 2 q; damna pximo intulit

Circa textum dubitat

Primo q; posset facere contritiōem. Scdo quare magis delet pecca
tū p contritiōem q; p aliū a ctū aie. Tercio vtz. p quolibet debeat esse
cōtritiō. Quarto q;re cōtritiō debet deplāgere oīa simul. Quinto q;
re illa q; ponunt in lra hic scz etates sensus 2c. sunt pscrutāda. Sexto
que pctā dicuntur amissa q; omissa 2 que commissa

Ad pimum respōdetur q; in contritiōe sunt tria tanēda fm scñ Thomā
scz actus doloris. forma grē eliciētis in actū. 2 effectus meriti sufficientis
propter defectū pmi cōtritiō nō ē in bonis. q; in eis nō est actus doloris. p
pter defectū scdi cōtritiō nō est in damnatis. q; in eis nō est forma grē. p/
pter defectū tereij cōtritiō nō est in purgatorio. q; aie in purgatorio non
sunt in statu merēdi. ex quo sequitur respōsio ad dubium. scz q; cōtritiō fit
solum in hominibus pntis vite

Ad scdm respōdet q; hec est ratio. q; in omni peccato est delectatio vel
complacētia trahens hōiem a deo. 2 q; cōtraria cōtrarijs curatur. ergo
actus delens peccatū debet facere penitentiā vel displicentiā pctōz trahē/
tem ad deum. 2 sic est in contritione. ergo magis per contritionem q; per
aliū actum anime deletur peccatum

Ad terciū respōdet q; triplex est peccatū. scz originale. venialez morta
le. Pro pctō originali non oportet fieri contritiōem. q; per contritiōem nō
deletur sed p baptisimū. Nec pro pctō veniali debet fieri nisi vna genera/
lis contritiō si nō sit nimis ductū in consuetudinē. vel non habeat circū/
stantias aggrauātes. Sed pro peccato mortali debet fieri pfecta peniten
tia 2 specialis confessio quo ad omnes pres penitentie

Ad quartū rñdet q; hoc ē vtz. q; oipotēs deus nō dimittit vnū peccatū
mortale absq; alio. 2 de isto videbit; postea. Un; metrista d; r. Larga dei
pietas veniā nō dimidiabit. Aut nihil aut totū te lachrymāre dabit

Ad qntum respōdet q; ista scz etates sensus 2c. sunt pscrutāda. q; ag/
grauant peccata. vt dicitur ibi. Aggrauat ordo locus.

Ad sextū rñdet q duplex distinguit pctm. scz cōmissionis quo peccator malū cōmisit. z omissionis quo hō dimisit bonū ad qd tenebat. z vtrunqz pōt distīnqui q qōdam est amissum id ē deletū a memoria de quo debet fieri cōtritio z cōfessio in generali. aliud ē memoria de quo debet fieri cōtritio z cōfessio in speciali. Nota sequentia

q cōfites nō mentiat q nō diuidat tua mundo corde

Vera sit integra sit z confessio munda

velox cum spe assidue cū humilitate volūtaria manifesta

Sit cita. firma. frequēs. hūilis. spōtanea munda

de p̄iis pctis plena cū cōtritōe. i. tarda in platōe sine fraude

Propria. discreta. lachrymosa. morosa. fidelis

In ista pte auctor spēaliter determinat de cōfessione. Et diuidit in sex ptes. In p̄ma ondit qualis debet eē cōfessio. In sc̄da q̄b modis debet fieri cōfessio. In tertia cui debet fieri. In q̄rta determinat de q̄b pctis debz fieri cōfessio. In q̄nta q̄ sunt circūstātie aggrauātes pctā. In sexta ondit quō imponēda sit penitētia p̄fiteri ptes patebūt. Dicit p̄mo sic. q̄ p̄fessio debz esse vera z integra. pura. mūda. velox subitanea p̄pter periculū mortis. firma. frequēs. humilis spōtanea id ē volūtaria. mūda. i. manifesta. p̄pria id ē de p̄iis pctis. cū discretionē lachrymosa id ē dolorosa. morosa id ē tarda in p̄olatione. z fidelis id est vera.

Circa textū dubitatur

Primo q̄n debet fieri p̄fessio. Sc̄do q̄d p̄dest p̄fessio ḡnālis. Tercio in q̄bus casibz iterāda sit p̄fessio. Quarto vtz potest diuidiari. Quinto vtz ne vnus p̄fessor potest audire p̄fessionē. z alter absoluerē. Sexto q̄ sit ratio illorū que ponūt in textu.

Ad p̄mū dubiū rñdetur q̄ fm iura ex statuto matris eccle. q̄libz qui p̄uenit ad annos discretōis debet ad min⁹ sel in anno scz in pascha p̄fiteri oīa pctā sua p̄prio sacerdoti z cōicare. nisi forte ad tps abstineat de p̄silio sui sacerdotis. Sūt tñ sex casus in q̄b fm doctores tenet statim q̄s p̄fiteri pctm mortale. Primus est q̄n aliq̄s timet postea nō habere oportunitatem p̄fiteri. Sc̄dos est q̄n q̄s est p̄stitutus in articulo mortis. Tercius q̄n quis se exponit actui periculoso ad mortē. vt in bello v̄l in nauigatōibus. Quartus est q̄n quis debet p̄municari. Quintus est quando quis debet ministrare sacramentū aliquod. Sextus est q̄n quis debet facere actus solennem in ecclesia. legere euangeliū v̄l epistolā solēniter. quia immundus nō debet esse p̄eco id est nūcius verbi dei.

Ad sc̄dōm rñdet q̄ p̄fessio ḡnālis valet ad tria. Primo ad remissionem pctōz venalium. vñ licet fm mgrm sniaz. libro. iij. Pctā venalia p̄fiteri quis debeat. z spēaliter illa q̄ sunt frequēter iterata. tñ nō est necessariū in spēali de omnibus p̄fiteri cum sint infinita. sed pro eis debet fieri p̄fessio generalis. Secundo valet p̄fessio generalis ad remissionem pctōz a memoria lapsōz. q̄uis etiā sunt mortalia si nō habentur in memoria. Si tñ

post ea redirent ad mansuetiam deberent dici in speciali. Tercio valet ad instructionem rudium vt sciant discernere inter diuersa pctā. quia alias rudes facta non reputarent pctā

¶ Ad terciū respōdet q̄ p̄fessio pctī prius in sex casibus est iterāda. Prīmus est quando p̄fessor cui pctōr p̄fessus est fatuus est vel imperitus. Secundus casus est q̄n̄ peinitens cōtempserit satisfactionē sibi iniunctā v̄l si oblitus est eam si tamen eam sciret z adhuc implere vellet. non oporteret de nouo p̄fiteri. Tercius casus est si p̄fessor nō h̄eret absolūdi auctoritatē z mittat eū ad sup̄iorem. tūc si sup̄ior exigit oportet eum de nouo confiteri. Quartus casus est quando quis fecte venit ad p̄fessionem sine p̄posito abstīnēdi. sed cum proposito pctm̄ iterum p̄mittēdi. Quintus est quando aliquis dimidiat p̄fessionem omittens scienter aliquod pctm̄ mortale. Sextus est quando quis dubitat de p̄fessione an fecit p̄fessionem alicuius pctī mortalis vel non

¶ Ad quartū responderetur q̄ non v̄n̄ habemus simile in medicina corporali. nam sicut ad sanitatē corporis medicus non solum cognoscit v̄nū morbum sed oēs. z totam dispositionē z p̄plexionē infirmī. quia alias posset pro vna parte corporis dare talē medicinam. q̄ pro alia parte corrūperet sicut pro vna sanaretur. z h̄c venit p̄pter diuersitatē morbi. Sic pariformiter est de medico spiritali id ē de p̄fessore qui debet omnia pctā simul scire. quia alias posset dare remediū p̄ra vnum pctm̄ quod non valeret ad aliud s̄ magis fortificaret. Etiam sicut ex vno morbo ita bñ moritur homo sicut ex multis. Sic etiam ita bene p̄dematur anima pro vno pctō mortali sicut pro multis

¶ Ad q̄ntū r̄ndet̄ s̄m̄ Bullhelmū. q̄ v̄n̄ p̄fessor nō dz̄ audire p̄fessionēz aliter absolūere q̄ sacramētū non ē diuidēdum. Cū nō p̄t bñ medicus dare remediū de vulnere v̄l morbo sibi ignoto licz̄ alteri sit notum.

¶ Ad sextum r̄ndetur q̄ p̄fessio debet esse vera. ita q̄ homo non mentitur z sibi non ascribat pctm̄ quod non fecit. nec etiam minus dicat q̄ fecit. Secundo debz̄ esse integra. vt patuit in dubio p̄cedēti. Tercio debet esse munda q̄ fiat puro z mundo corde. quia p̄raria p̄rarijs curantur.

Quarto debet esse veloc. id est statim cum homo peccauit. quia quanto diūtius vulnus manet sine remedio. tanto magis fit putridum. Quinto debet esse firma. id est cum firma spe de renūssione peccatorum. Et firma id est fortis. sic q̄ homo non redeat statim ad peccatum. Sexto debet esse frequens. quia quotiens quis cabit. totiens debet resurgere peccator. Septimo debet eē spontanea quia peccatum fuit voluntarium.

Octaūo debz̄ esse nuda. quia quanto magis nude vulnus ostēditur medico. tanto melius remediū potest apponere. Nono debet esse de p̄p̄rijs pctis. id est non de peccatis aliorum.

Decimo debet esse discreta. sic q̄ homo discreta dicat circumstantias peccatorum.

Undecimo debet eē lachrymōsa. id est cum contritione. vt prius patuit.

Duodecimo debet eē morosa. id est tarda. sic q̄ p̄fessor non defraudetur per celeritatem verborum.

Decimotercio debet esse fidelis. id est cum fide christiana. vt dicitur ibi. In primis querat. Et istud idem patet in his p̄sibus.

Sic simplex humilis p̄fessio pura fidelis. Vera frequens nuda discreta

in libens verecunda. Integra secreta. lachrymabilis accelerata. Fortis et
accusans et sit parere parata

id est penitentiam agas perfecte veraciter peccatore
Peniteas plene si vere peniteat te

id est non confitete in nunciu penitentiam et in litteris confitete in propria persona
Non per legatum nec per breue. sed refer ipse

sacerdoti condolenti magis intelligenti enarra id est melius viuenti
Compatienti plus sapienti dic meliori

diuersis sacerdotibus utile est scire tibi in peccata tua
Presbyteris multis prodest si confitearis

penitentia sacerdotis absit manifesta solio tuo
Copia presbyteri si desit pande sodali

tui prout id est vulnera tue taliter peccata manifestes
Corpis ut maculas anime sic crimina pandas

In ista parte ostendit quibus medijs debeat fieri confessio. dicens quod tu peccator
debes plenarie penitere de omnibus peccatis. et non debes reuelare peccata per aliquem
nunciu vel per litteras. sed proprio ore debes confiteri. tunc ibi compatienti dicit quod
confessio debet fieri sacerdoti compatenti et intelligenti ac bene viuenti. et dicit
ultra quod expedit pro salute anime multis presbyteris confiteri. et si deficiat sacerdos
nec possit acquiri aliquis. tunc confessio potest fieri socio. Etiam tu debes ma
nifestare crimina cordis. sicut vulnera cordis

Circa textum dubitat

Primo utrum confessio valeat per nunciu vel per litteras. Secundo quare homo debet con
fiteri sacerdoti. Tercio quare debet fieri sacerdoti compatenti. Quarto utrum
quis potest confiteri alteri sacerdoti quam suo proprio curato. Quinto utrum aliquis
potest confiteri laico. Sexto quomodo intelligenda sit littera corporis ut maculas

Ad primum dubiu respondet secundum Thomam per hec verba. quod confessio facta per nunciu
vel per litteras licet sit quoddam bonu opus et meritorium tamen inuestigatum est sacra
mentu non debet sic fieri. quia determinata habet materia sed actu sermonis
quo conscientia hominis manifestari consuevit

Ad secundum respondetur quod ideo confessio debet fieri sacerdoti. quia sacer
dotes possunt peccatorem absolueri a peccatis. ex quo eis commissis sunt
claves ecclesie

Ad tertiu respondeat quod peccator debet confiteri compatenti. quia compassio sacer
dotis inducit peccatore ad deuotionem. et facit ne peccator terreat. ut sic propter ter
rorem omittat scieter aliquod peccatum mortale. Et debet confiteri sapienti intellige
ti peccata et grauitates peccatorum. quia medicus nescius non potest bene dare remedium e
groto. Etiam debet confiteri sacerdoti bono et bene viuenti. quia mali et iniusti con
fessores sunt ceci et ductores cecorum. et sic ex utraque parte in foueam eterne dam
nationis cadunt ut solet etiam dici in his metris. Si cecus cecum conatur du
cere cecum. In foueam ductor primus cadit inde secutor.

Ad quartū respōdetur sū Hostiensē q̄ decem sunt casus quibz aliq̄s potest confiteri alteri q̄ suo pp̄rio p̄bytero. Primus est quando pp̄rius curatus est imperitus sic q̄ nō p̄t sane cōsulere suo parrochiano petēda ē tamen licentia quā si nō obtinuerit nō obstat. Scōdus casus est. quādo q̄s trāstulit domū vel habitacōem ad aliā parrochia. vel si habz domū in alia parrochia. Tercius quādo quis est vagabundus vel pegrinus negotia- tionis vel deuotionis causa. dicit tamē Guilhelmus q̄ talis debet habe- re licentiam a suis superioribz ad sic eundem. Quartus est ratione delicti. vt cū scholasticus trāstulit se ad aliū locū nō tamē debet ibi accipere ordies ni- si de licentia sui episcopi. Sextus est ratione necessitatis vt in articulo mor- tis Septim⁹ est quando quis habet sp̄z q̄ suus curatus hoc pro grato ha- bebbit. nō tamen est absolutus nisi curatus suus dederit ei consensum v̄ li- centiam. Octauus si curatus sit hereticus vel scismaticus vel maiori ex- cōmunicacione excōmunicatus. Nonus quando quis est infra annos di- cretionis. Decimus est propter speciale priuilegium a papa. archiepisco- po. vel episcopo concessum.

Ad quintū respōdet q̄ quis potest cōfiteri laico tpe necessitatis. dicūt tñ aliqui q̄ sufficiat soli deo cōfiteri tempore necessitatis cum p̄posito z vo- luntate confitēdi sicut sacerdoti si possit habere

Ad sextū rñdet q̄ ista lra p̄t dupl̄r intelligi. Vno mō tu debes manife- stare crimina cordis sicut vulnera corp̄is. id est sicut vulnera corp̄is osten- duntur medico. ita pct̄a que p̄ncipaliter sunt in corde ostēdentur p̄bytero hec sententia magis concordat lre. Alio modo sic. tu debes manifestare pec- cata cordis z pct̄a corp̄is. q̄ inter pct̄a q̄dam sunt in corde z q̄dam in aia et ista sn̄ia cōcordat cū sententia sequenti

pct̄a carnalia falsa iuramēta .i. gula iusta acq̄sitiō .luxuria

Carnea sunt periuria crapula furta libido
in corde occultata est inuidia supbia. iracūdia. auaricia

Mente latec liuor odium tumor ira cupido

In ista parte ostendit de quibus peccatis fieri debet cōfessio. Et p̄mo in generali ostendit q̄ sunt pct̄a corp̄is z que anime. Scōdo ostēdit p̄po- sitū de quibz debet sp̄aliter fieri confessio. ibi. Precipue pestes. Dicit pri- mo sit. q̄ periurium gula. furtum. luxuria sunt peccata carnis. sed odium liuor. superbia. ira. cupido sunt peccata mentis quia nō sunt carne v̄ cor- pore ad extra sed remanent in anima

Circa textū dubitatur

Primo que peccata dicuntur carnalia z que mentalia Secundo quid sit peccatum. Tercio an omne iuramentum sit malum Quarto vtrum iuramentum ad faciendum malum sit obseruandum Quinto vtrum aliquis iurans per cautelam z alium decipiens sit periurus Sexto vtrum littera in se sit vera

Ad primū dubium respōdetur q̄ licet omne peccatum sit radicali-

ter et principaliter in aia tamē quedā dicuntur carnalia. ideo qz fuit carna/
liter ad extra vel p opatōes extrinsecus. alia pō dicuntur metalia q nō fuit
mediāte corpe vl carne extrinsecus. sed ad intra remanēt in aia

¶ Ad scōm respōdet fm mgrm sentētiar q perurium sic describit. Periu/
rium est mendacium iuramento firmatū. Un fm Hieronymū in iureiu/
rando debent esse tria. scz veritas iudiciū et iusticia. et si ista defecerint non
erit iusiurandū sed piurium. et differunt mendacium et piurium sicut sup^o et
inferius. quia mendacium est supius ad piurium. Nā mendacium sic de/
scribitur p Augustinum. Mendacium est falsa vocis significatio cum in
tentione fallendi

¶ Ad terciū rñdet fm mgrm sniaz. q iuramētum quicqz est bonū et quicqz
malū est. Un sponte et sine necessitate iurare vel falsum iurare est grande
pctm sed ex necessitate ad assentiendū innocētibus vl ad federa pacis. p sū
manda nō est malū. Un Augustinus. Iuramentū est faciendū cū pigri
sunt homines ad credendū illud quod eis sit vrile

¶ Ad quartū respōdet q iuramentū transiēs in peiorē exitū potius ē mu/
tandū q implendum. qz dicit Isidorus. In malis pmissis rescinde fidem
in turpi vero muta decretum. quod incaute vouisti nō facias Impietatis
est promissio que scelere impletur

¶ Ad qntū rñdet fm mgrm sniaz dicentē. Quacūqz arte pborū qz iu/
rat. deus tñ qui psciētie pborū est testis hoc ita accipiat sicut ille intelli/
git cui ille iurat. et subdit duplr aliquis reus fit q deceptorie iurat qz nomē
dei in vanū assumit. et primū in dolo capit

¶ Ad sextum respondetur q licet libido proprie p sūstet in affectu. tamē in
proposito capitur pro actu extrinsecō luxurie. et licet liuor et odiū sint sy/
nonima. potest tamen hic liuor accipi vt est inuidia transiens. et per cupidi
nez intelligitur auaricia mentalis. sed per furtum intelligitur auaricia ex
trinseca scilicet mala acquisitio

spēaliter. i. septē pncipales morbos. i. pfitearis pncipales

Precipue pestes septem memores capitales

tm multos pfitere a pctis pncipalibz manātes

Non solum fontes sed riuulos inde fluentes

pctō pncipali. pctm fluēs. ex pncipalioribz. pl^o. interdū scz nocens

Fonte suo riuus magis est quā nocuus

p qz luxuria quā fecit loth cū suis filiabz. i. maior. s. sua qz habuit ex vino

Unde loth incestus peior fuit ebrietate

pro et scz fuit peior interfectio abel fris sui iracundia

Atqz capn grauior cedet fraternā furore

¶ In ista pre ostendit auctor de qbz pctis spēaliter debet fieri p fessio. Et
diuidit in tres pres. In pma facit qd dcm est. In scōa enumerat pctā mor/
talia. ibi. Lulparz fontes. In terciā ostēdit quō debet fieri p fessio de pctis
venialibz. ibi. Lūqz sigillatim. Dicit pmo sic. q p fessio spēaliter debet fie/
ri de pctis mortalibus. siue septem capitalibus. et non solum de illis sed de

omnibus inde prouenientibus. quia riuulus quandoq; est magis nociu^s
suo fonte. Et hoc declarat exemplariter. Unde incestus loth peior fuit q̄
sua ebrietas Et interfectio ipsius Abel quam commisit Layn peior fuit
furde ipsius Layn.

Circa textum dubitañ

¶ Primo q̄re pctā mortalia dñr pestes capitales Secdo vtz vñū pctm
nascat vel dñdat ab alio Tercio quō pctm vñū dñdit ab alio Quar
to an interficiens aliquē in ebrietate excusat p ebrietatē Quinto vbi ha
betur pmū exemplū quo probat Sexto vbi habet scdm

¶ Ad pmū dubiū rñdet q̄ seprē pctā mortalia ideo dñr pestes. qz interfici
unt aiam. sed dñr pestes capitales qz ex ipis oīa mala oriuntur. nullū em
pctm est quod ab aliquo istorum originē non trahit. Nam s̄m Gregoriū
Radix cuiuslibet pcti est superbia

¶ Ad scōz rñdet q̄ ex supbia nascunt oīa alia pctā. vt statim patuit qz ra
dix ē oīm pctōz. etiā supbi vult oēs ancillere. z dolet si q̄s ei equatur

¶ Ad tertium respōdetur qz supbus vult omnes pcellere. vt patuit. sic ex
ea nascit inuidia. Inuidus vero de facili irascitur illi cui inuidet. Ideo ex
inuidia nascit ira. sed iratus cum non potest vindicare tristatur. ideo ex ea
nascitur accidia. Accidia vero p̄lationem querens facit auarum. Aua/
ricia qz in temporalib; abundat potest exercere gulam. Bula vero ppter vē
tris impletionē de facili mouet ad luxuriam

¶ Ad quartum respondetur qz interficiens alium in ebrietate non excusa
tur. immo tanto magis vituperari debet. Et si dicatur non fecit hoc scien
ter vel voluntarie. sed ignoranter. ergo merito ignorantia excusabit pctm
Dōm qz omne peccatum consequens aliquod peccatum voluntarium de/
bet dici voluntarium. sed talis ebrietas fuit voluntaria ergo z interfectio
Unde talis dupliciter debet puniri scz pro ebrietate z pro interfectione.
id est homicidio.

¶ Ad quintum respondetur qz primum exemplum littere habetur. Gene
sis. xix. vbi dicitur qz Loth post submersionem Sodome z Gomorre ha/
bitauit in spelunca montis cum duabus filiabus suis. z dixit maior filia
ad minorem. Pater noster senex est z nulla vxorum remansit in terra. ve/
ni inebriemus eum vino. z dormiamus cum eo vt sic seruari possimus.
cum patre nostro. z fecerunt sic. Ingressaq; est maior filia. z dormiuit cum
patre. similiter z minor altera nocte p̄ceperunt ambe z genuerunt. maior
em genuit Hoab. z minor Amon.

¶ Ad sextum respondetur qz habetur Genesis quarto. vbi sic dicit. Factus
est autem per multos dies vt offerret Layn de fructibus terre munera. do
mino. Abel autem obtulit de primogenitis gregis sui z de adipibus. z re
spexit dominus ad Abel z ad munera eius. ad Layn vero z ad munera e/
ius non respexit. Iratusq; est Layn vehementer. z cecidit vultus eius. z se
quitur quibusdam diebus interpositis dixit Layn ad Abel fratrem suū.
Egrediamur foras. cūq; simul in agrum venirent cōsurrexit Layn aduer
sus Abel fratrem suū. z interfecit eum.

criminiū pccā pncipalia supbia inuidia
Culparū fontes sunt fastus liuor z ira

desidia luxuria q̄tū ad mentē cupido crapula luxuria q̄tū ad opus

Accidiaq̄ uenit et auaricia gula luxus

¶ In ista parte auctor ostendit que sunt peccata mortalia dicēs q̄ fontes peccatorum sunt superbia id est fastus. liuor id est inuidia. ira. accidia auaricia. gula z luxuria.

Circa textū dubitatur

¶ Primo quid sit superbia z que sunt species eius Secō conformiter dubitatur de inuidia z cum hoc de ira eodem modo Tercio de accidia Quarto de gula Quinto de auaricia Sexto de luxuria

¶ Ad p̄mū dubiū r̄ndetur q̄ fm Augustinū superbia sic describit̄ Supbia est p̄uere celsitudinis appetitus. ¶ Et fm Thomā. Supbia est cū q̄s se extollit supra id quod est sibi p̄fixum a deo sine regula diuina. z species superbie patent breuiter in hoc metro

inactaria. uana gla. impatientia. pauper̄ derisio

Fac van impa deri

simulatio. arrogātia. hypocrisis. p̄emptus. displicentia

simul ar hypo con displic

¶ Inuidia ē odiū aliene felicitatis. v̄ sic fm Joannē damascenū. Inuidia ē tristitia de bonis pximi. z spēs inuidie etiā patet detractō rex l̄ bonoz gaudiū de malo alteri. ¶ inuocatō aggregatō. diuatiō.

Trac gau in ag di

machinatio opp̄ssio. captio in p̄bis. surreptio bonoz. suspicio mali

mach op cap surrep quoq̄ suspi

¶ Ira sic describit̄ fm Augustinū. Ira ē vlciscēdi volūtas. v̄ fm Thomā. Ira ē appetitus vindicte. z spēs eius patet cōtētio. rixatio. p̄ba mala. maledcō. inobediētia. reddere malū p̄ bono

Conrix ver ma inob red

blasphemia. irritatō. p̄uaricatio. p̄beratō pximi homicidiū vindcā odiū

Blas ir pre ver ho um od

¶ Ad terciū respōdetur q̄ accidia sic describit̄ fm Joannē damascenū. Accidia ē tristitia aggrauās aīm hominis vt ei nihil agere libeat. ¶ Et sic Accidia est de virtutum laudabili exercitio vtriusq̄ hominis languida deiectiō. z spēs eius patet in his metris.

ignorantia dereli desī negligētia bene somnis tpe oci

cia crio dei dia faciendi seruij dei um

Ig de de neg

som oci

despatio. stulta locutio. tristitia in aduersis. cura rez tpaliu. hortatio
des stul tris quoqz cur hor

¶ Ad quartu rñdet q avaricia fm Tulliu e immoderatus amor habendi diuitias. Vel sic fm Bernardu. Avaricia e quarulibet rez insatiabil z inhonesta cupido. Et spes eius patet in his versibz

usura furtum rapina simonia mendacium infidelitas
Usura fur rap simo men in
fraudulencia obduratio. dolositas. debitorz no soluti. cupiditas. piurium
Frau ob do de cu per

¶ Ad qntu rñdet q gula sic describit. Gula e immoderata cibi vl porus auaritas z cupiditas. Vel sic Gula e vorax edacitas viribz no pteca. Vel sic fm alios. Gula est qn aliqs in comededo vel bibendo ab ordine rois recedit. Et spes eius patet in his versibz

scurrilitas. ebrietas. vomit. ludus taxilloz. destructo sacri. tps. esus rez
Scur e vo lu sacri esus
tempis fractio ieiunioz voti fractio vl no obieruatio
fractio ieiunioz uoti

¶ Ad sextu rñdet q luxuria sic describit. Luxuria est libidiose voluptatis appetitus. Vel sic ex immudis desiderijs venies lubrica metis z carnis psecutio. Et eius spes patent in his versibz
incest meretricu. sflozato fginu. rapt. violer. adulteriu. puocato luxurie.

In me flo rap ad pro
nocturna pollutio. cupiscencia. psensus. violatio. tps sacri fractio
noc concu con vio tempus

pro qn diuisim. i. qdlibet pctm pctā pessus fueris sacerdoti
Cunqz sigillatim mortalia dixeris vni
oia pctā .i. piter .i. que aggrauant psequencia pctā
Cuncta simul quecuqz grauāt sequētia culpas

pfiteri in voluptate facere illud pctm desiderasti
Dicitra factū cōmittere quod voluisti
enarra pctā pfiteri illa pctā a memoria recesserunt

Dic venialia dic que sunt a mente relapsa
enarra pctā .i. yniuersalr pctā pande

Dicitna delicta generaliter illa reuela
pro qz culpabilis criminibz sua pfiterur

Nā reus in multis quando pctā fatetur
oia pctā simul pandat nullū pctm cofessus esse apparet

Vel queuis dicat vel nil dixisse videtur

S i

id est vltimum

integre aliquis confiteatur

Postremū crimen si pure quis fateatur

post hoc silere

omne pctm.

mittit

sequitur

Inde tacere potest quicquid redit aut comitatur

¶ In ista parte auctor ostendit quomodo debet fieri confessio de pctis veni alibus et de alijs pctis comitatib; alia peccata mortalia. dicens quando tu peccator confessus es peccata mortalia tunc etiam debes profiteri peccata concomitantia et non solum peccata perpetrata per opus extrinsecum. sed etiam per voluntatem peccandi quam non sequebatur operatio. dic etiam pctā venialia et illa que relapsa sunt a mente id est memoria. dic etiam tua peccata vniuersaliter nullum pretermittendo. Nam peccator faciens confessionem vel dicat omnia peccata simul. vel non videtur aliquid dixisse. Sed si confiteatur peccata sua vsq; ad extremum et si postea iterum faciat aliquid pctm vel aliquid redeat sibi ad memoriam tunc pot tacere de primis confessis.

Circa textum dubitat

¶ Primo quid sit pctm veniale. Secundo per que remittuntur pctā venialia. Tercio quid noceat pctā venialia. Quarto vtrum pctm veniale sit mortale. Quinto vtrum voluntas peccandi sine operatione sit pctm. Sexto vtrum potentia peccandi sit a deo.

¶ Ad primum dubium rñdet q pctm veniale fm Augustinū sic describit. est quod hominē vsq; ad reatū ppetue mortis non grauat. sed tamen semper penam meretur et est semp a voluntate hoc mouente vel pmittente vel non cohibente. Unde pctm veniale nocet multiplr. Primo quia ad penas obligat. vt dicitur in tercio libro

¶ Ad scdm rñdet q septe modis remittit pctm veniale. Primo mō p dignā eucharistie sumptōem. Secōdo p aque bñdicte aspersionē. Tercio p elemosynarū largitōem. Quarto p dñicā orōem. Quinto p gnālē confessionē. Sexto p epālem bñdictionē. Septimo p verā pteritōem. Un̄. Ungor et fiteor aspgor pteror orō. Doq; bñdico q sunt venialia tollo

¶ Ad tercium respondetur q pctm veniale multis modis nocet. Primo quia obligat ad penam eternam nisi adiungatur mortali pctō. Secundo nocet quia animam maculat. Tercio nocet quia minuit feruorem charitatis sicut aqua modica proiecta in ignem non extinguit ignem. calorē tamen eius minuit. Quarto quia pctm veniale impedit vt potestas anime in bonis lassetur et impediatur. sicut graui vadit eq. ius oneratus pōdere q; sine pondere. Quinto nocet quia tardat hominem a gloria celesti quia homo statim deberet euolare post mortē ad gloriā. s; cogit propter venialia expectare per tēpus in purgatorio. Sexto quia diminuit bona glorie celestis. Septimo quia venialia pctā sepe faciunt occasionem mortaliū.

¶ Ad quartū respōdet q pprie loquendo veniale nunq; fit mortale. tamē casus qui de se est venialis potest fieri mortalis quattuor modis. Primo ex psciētia quia quicquid fit ptra psciētiam fit mortale et edificat ad ge?

hennam. Secundo ex placencia. vñ Augustinus Nullū peccatū in tm̄ est veniale qđ nō fiat mortale dum placet. Tercio ex dispositōe. qđ hō frequēter lapsus in veniale disponit ad mortale. Quarto ex pgressu qđ veniale si nō prohibetur quando p̄greditur fit mortale

¶ Ad q̄ntū r̄ndet qđ peccatū p̄ncipalr̄ p̄sistere d̄r in volūtate. vt patuit ex vna definitōe peccatī circa p̄mū dubiū illi⁹ textus. Ut dimittaris zc.

¶ Ad sextū respōdetur fm̄ migr̄m sniaz. qđ potestas peccādi v̄l malefaciendi sit a deo. vñ Aplus. Nō est potestas nisi a deo. Item iesus dixit ad pylatum. Nō haberes potestatem in me vllam nisi tibi data esset desuper. Item diabolus anteq̄ p̄cuteret iob dicebat dño. Dicte manum tuaz id est da mihi in eo potestatem.

peccatā religio diuersitas locoz p̄gnitio iter bonū z malū diuersitas tpm

Aggrauat. ordo locus peccata scientia tempus

senect⁹ an sit lib⁹ v̄l fu⁹ repetitio peccoz. plōgatō mltitudo rō q̄re peccauit

Eras conditio numerus mora copia causa

maneries in peccō. dignitas ecclesiastica modica resistētia

Est modus in culpa status altus lucta pusilla

¶ In ista parte ponit auctoz circūstantias aggrauantes peccata. dicens qđ ordo locus. scientia. eras. conditio. numerus. mora. copia. causa. modus peccozum. status altus. id est dignitas. pusilla lucta. id est modica. resistētia aggrauant peccatā

Circa textū dubitatur

¶ Primo que sunt circūstantie aggrauantes. Scđo qualiter iste circūstantie aggrauāt peccatā. Tercio an etiā sunt circūstantie alleuiantes peccatā. Quarto vtz sit necariū p̄teriri circūstantias aggrauātes. Quinto q̄t modis vñū peccatū ē graui⁹ altero. Sexto de intellcū z declaratōe lr̄e.

¶ Ad p̄mum respondetur qđ iste sunt circūstantie aggrauātes. scz ordo locus zc. que patebūt in solutione sexti dubij

¶ Ad secundum respondetur qđ circūstantiarum aggrauantium q̄dam aggrauant in eadem sp̄e. z quedam trahunt in alienam speciem. Exemplū vt coire eumcā cognata vel iugata. est circūstantia trahens in alienam speciem peccati. Item circūstantiarum aggrauantium in eadem specie quedam aggrauant notabiliter sicut furari centuz marcas auri notabiliter grauius est q̄ furari denarium. z per p̄sequens quantitas illa rei subtrahēte notabiliter aggrauat. Sed tamen est in eadem specie furti. Alie aggrauant in eadem specie sed non notabiliter. sicut scientia. diuitie z huiusmodi. Item circūstantiarum quedam sunt peccata in se vt est numerus peccatorum. z quedam non sunt peccata in se tamen aggrauant peccatā. vt scientia. tempus locus zc.

¶ Ad terciū respōdetur qđ sicut ponunt circūstantie aggrauātes sic etiā circūstantie alleuiantes. Vñ cuilibet circūstantie aggrauanti correspōdet vna alleuians que se habet priuatiue ad circūstantiam aggrauātem

¶ ¶

Unde scientia aggrauat si assistat. si non alleuiat. et sic similiter dicendum est de alijs circumstantijs.

Ad quartum respondetur qd necesse est confiteri omnes circumstantias trahentes pctā in aliā spēm. vnde pro adulterio nō sufficit dicere peccauimus cum quadam muliere. nisi confiteat notabiliter circumstantias aggrauantes nec p subtractōe denarioꝝ sufficit dicere subtraxi aliquid. sed p̄fiteri oportet circumstantias aggrauantes notabiliter.

Ad quintum respondet qd multiplex vnus pctm̄ est grauius altero. Primo modo causalitate. vt pctm̄ luciferi quod processit ex intrinseca malicia. Secundo generalitate. vt pctm̄ Adei quo nos omnes peccauimus. Tertio ex difformitate. vt pctm̄ Jude scz traditio christi. Quarto difficultate remittendi. vt peccatum in spiritum sanctum quod dicitur irremissibile. Quinto periculositate. vt peccatum ignorantie crasse quia talis ignorantia decepit hominem. Sexto inseparabilitate. vt pctm̄ cupiditatis. Unde licet omnia peccata senescant in homine ipsa tamen auaricia iuuenescit. Septimo difficultate expugnandi. vt superbia que efficitur inexpugnabilis quando dominatur. Octauo mentis cecitate. vt illa que vsum rationis penitus excecant.

Ad sextum respondetur qd prima circumstantia aggrauans peccata ē ordo. Nam grauius peccat episcopus q̄ presbyter et presbyter q̄ diaconus et diaconus q̄ subdiaconus et hoc est in eisdem peccatis. Secunda est locus quia grauius fit peccatum in ecclesia q̄ in cimiterio. et generaliter in loco consecrato q̄ non consecrato. Tercia est scientia. quia pl̄ peccat sapiens q̄ insipiens et semper in eodē pctō. Quarta est tempus. quia grauius fit peccatum in festiuis diebus et in ieiunijs. q̄ in alijs diebus. Quinta est etas. quia plus peccat senex q̄ iuuenis in peccato eodem. Sexta est conditio. quia magis peccat mulier coniugata q̄ ancilla luxuriando. Unde lex Moyse precepit mulierem maritatum pro fornicatione lapidari. ancillam vero flagellari. Septima est numerus scilicet peccatorū. Unde Esaias. Quaz vilis terra est mens tua nimis iterans vias tuas malas. Octaua est mora id est permanentia in peccatis et dilatio penitentie que valde graua ut peccata. Nonā est copia rerum mundanarum quia cui plus committitur magis negligens deo efficitur quando eum offendit vel copia id est multitudo peccatorum. Et sic per numerum peccatorum potest intelligi multiplex perpetratio eiusdem peccati. Decima est causa scilicet vtrum peccatum fiat ex suggestionē aliqua vel non. vel ex inuidia vel ex pura malicia vel ex alia causa. Undecima est modus peccandi vnde si dormiens cum muliere non teneat modum naturalē fit grauius peccatum quaz si alias esset. Duodecima est status scilicet dignitas ecclesiastica vel secularis. Quanto gradus altior tanto casus grauior. Decimatercia est modica resistentia id est lucta pusilla. quia grauius peccat qui parua temptatione vincitur et non resistit ei. q̄ si fortiter resisteret. et tunc tandem vinceretur.

infirmus p̄niam agat .i. crimina scz ore

Eger peniteat et culpas confiteatur

non iungetur ego corporalis pnia manifestetur

Non imponet huic pena sed insinuetur

pniam eger pficiet .i. ualescētia corporalis egro. tribuat

Hactū implebit si firma salus sibi detur

eger moriat liberet qui hz ptritōem pfessor. tribuat

Si migret absoluat contritū p̄spter egrum

egrum orōes alleuēt abstinentia elemosynā amicoꝝ

Huncq; preces reuelēt ieiunia dona suorum

penitētia verecūdia. turpis post mortem fias

Ut si pena rubor tibi uelis ut efficiaris

litterator p q efficiaris imponit. s. infirmo .i. pfitearis

Doctior ut fias iungitur ut fatearis

abscondet in ultimo tua pctā

Iudicio teget extremo confessio culpas

ut nō cernat saluator. p vel .i. diabolus ille hō culpas

Ne uideat deus aut demon vel q̄ facit illas

In ista parte auctor ostendit quomodo eger seu infirmus debeat penitētere id est confiteri. et quomodo sibi sit imponenda penitētia. Secundo quomodo debeat absolui. ibi. Si migret. Tercio quomodo sit penitēdum et quare. ibi. Doctior ut fias. Et dicit q̄ eger id est infirmus debet habere contritionem et pfiteri plenarie pctā sua et uelle facere penitētia et sibi non debet imponi penitētia sed debet sibi sic notificari. ut si fiat san⁹ q̄ illam impleat. sed si moriatur debet absolui a pctis suis contritis et cōfessis. et debet reuelari per pias elemosynas. preces et ieiunia suorum amicorum. et loco penitētie debet ei imponi rubor quem habebit de hoc q̄ tā uilis erit post mortem. Et ut tu peccator fias doctior id est sapientior ad inquirendum de peccatis debes nude confiteri. et subiungit causam. ibi. Iudicio teget. Dicens q̄ pfessio est tante potestatis q̄ in extremo iudicio totaliter tegit pctā q̄ nec deus nec demon. id est diabolus. nec ipse peccator posset videre illa.

Circa textum dubitat̄

Prīmo quomodo morientibus sit imponenda penitētia. Secundo quomodo et a quibus peccatis sunt absoluedi. Tercio an quis possit in fine uite sue facere penitētia bonam. Quarto quid sit de illo qui preuenitur morte anteq̄ confiteatur. Quinto quomodo alius quis sit doctior ex pfessione. Sexto de extremo iudicio ubi quomodo et quibus fieri debeat

Ad prīmum dubium respondetur scdm̄ magistrum sententiarum sic.

dicentem. de infirmis in periculo mortis positus inquirenda est pura con-
fessio peccatorum. tamen illis non est imponenda quātitas penitentie sed
tantum est manifestanda seu insinuanda. et si migrauerit tunc amicorum
orationibus et elemosynarum largitionibus pondus penitentie est suble-
uandum si post conualuerit penitentiam sibi insinuatam diligenter adim-
plebit.

¶ Ad scōm respōdetur q̄ tpe necessitatis sez egritudinis seu mortis po-
test quilibet infirmus a quolibet presbytero. absolui quous in sententia
excomunicatōis esset. Unde si presbyter abnegauerit penitentiam penitē-
tibus morientibus. reus erit animarum. quia dominus ait. Cum conuer-
sus fuerit peccator saluus erit. Unde confessio potest esse in ultimo tempore
uite. ut patet de latrone dexteri lateris

¶ Ad terciū rñdetur ex dubio pcedēti. Dicit tamē Augustinus q̄ diffici-
le est scire utz talis saluetur vel damnetur. et ideo infert. si vis a dubio li-
berari et certus esse. age penitentiam dum sanus es. Et ideo ē valde piculo-
sum differre penitentiam vsq̄ ad finē uite

¶ Ad quartum respondetur fm magistrum sniarum. libro. iij. q̄ si quis
sit confessus et habet bonum testimonium q̄ nō poterat inuenire sacer-
dotem. quia preoccupauit eum mors in domo vel in via. et si parentes fa-
ciant oblatōem pro eo ad altare. firmiter sperandum ē de salute et saluatio-
ne eius. q̄ deus ē inspector cordis

¶ Ad quintum respondetur q̄ dupl'r quis potest fieri doctior in confessio-
ne. Primo. quia ea utior est ad cauendum sibi de peccatis. Secundo modo.
quia sapientior se magis sit instructus. Nam in confessione non solum vi-
tia sunt manifestanda. sed etiam doctrine et informationes salutares sunt
exhibende.

¶ Ad sextum rñdetur q̄ extremum iudicium est horribile inuitabile in-
tolerabile inopinabile et erubescibile. Item erit in valle iosaphat. multi-
plici ratione. Primo q̄ ille locus est cōmunis q̄ est media regio terre ha-
bitabilis. Scdo q̄ est locus famosissimus et locus publicus ppter opa nrē
redemptōis que ibi gesta sunt. Tercio quia iosaphat interpretatur iudici-
um domini. Unde Joel ppheta. Congregabo omnes gentes et ducā eas
in vallē iosaphat. et ibi disceptabo cum eis. Etiam fm magistrum sniarū.
Non solum christus iudicabit. sed etiam sancti eius. Juxta illud domini
Glos qui secuti estis me. sedebitis super sedes duodecim iudicantes. duo-
decim tribus israel.

Confessor dulcis affabilis atq̄ benignus

ad iungendū pñiam ad iudicandū pius

.i. condolēs

Sit sapiens iustus sit mitis compatiensq̄

p sicut peccatū qd̄ ipsemet fecit sicut abscondat crimina peccōrū i cōfessione deū

Ut crimen propriū celet peccata reorum

tardus ad imponendū dolozē. p̄mptus ad dandū remissionē

Sit piger ad penam sit velox ad miserandum

id est dolere sic dicitur peccatorum macula austerum
Et doleat quoties facit illū culpa ferocem

id est emit pia dans vba dans verba
tens verba consolatoria correctoria

Infundēs oleū mulcēs vnaūq̄ flagellans

aliqui i. ferocitate quandoq̄ exhibeat dulcedinē

Nunc virgam patris nūc p̄beat ubera matris

confessor id est loquat̄ aut alte pu compe
cite niat v̄bis scit

Sibilet ⁊ cantet stimulet cum cogit oportet

In ista parte auctor determinat de confessione prout respicit confessorē. Et diuiditur. Nam primo ostendit quomodo se habebit confessor in gestis suis quando audit confessiones. Secundo quomodo se habebit in interrogando. Tercio quales excitationes habebit confessor. Quarto comparat confessorē medico. Quinto ostendit in speciali qualis penitentia debet imponi pro peccatis varijs. Sexto de operibus misericordie. Septimo ostendit generaliter quomodo penitentia sit iniungenda. partes patebūt in processu. Prima pars adhuc diuiditur in duas. Nam primo ostendit quomodo debet esse confessor. Secundo qualiter debet celare peccata sibi in confessione dicta. ibi **Ut crimen propriū.** Dicit primo sic. q̄ confessor debet esse dulcis. affabilis. benignus. sapiens. mitis. iustus pius ⁊ compatiens. Tunc ibi. **Ut crimen propriū.** Dicit sic. Confessor debet celare peccata peccatorum seu confitentium sicut propria peccata. Et debet esse piger ad penitentiam. ⁊ velox ad dei misericordiam. debet etiam se dolentē ostendere quando culpa facit ipsum peccatorem ferocem id est superbum. Debet etiam habere quandoq̄ mollia verba ⁊ blanda. ⁊ quandoq̄ aspera et ferocia. ⁊ debet dare interdum virgam patris. id est austeritatem in v̄bis et quandoq̄ debet prebere ubera matris. id est dulcia ⁊ suauia verba. et quandoq̄ debet sibilare. id est secrete vel basse loqui. ⁊ quandoq̄ cantare. id est alte loqui scdm oportunitatem.

Circa textum dubitat̄

Primo vtrum vnus confessor possit mutare penitentiam iniunctam ab alio. Secundo quid debet fieri de surdis ⁊ mutis. ⁊ quomodo debent aut confiteri. Tercio si sacerdos ante confessionem sciret peccatum aliquod vtrum deberet sibi dici in confessione. Quarto que sit pena sacerdotis reuelantis peccata sibi in confessione dicta. Quinto si confitens daret confessori licentiam reuelandi. vtrum possit peccata reuelare. Sexto si confessor cogeretur reuelare. vtrum possit reuelare.

Ad primum dubium respondetur q̄ si confessor velit mutare penitentiam. debet quattuor aduertere. Primum est q̄ discretē mutet illam. penitentiam id est q̄ nō imponat leuiorē v̄l grauiorē penitentiam nisi ex certis ⁊ legitimis causis. Scdm est ppter rationabilem ⁊ necessariam causam. Tercium est

q hoc faciat respectu suorum subditorum. Quartum est q talis peniten-
tia non sit iniuncta pro casu pertinente ad superiorem

¶ Ad secundum respondetur q surdi z muti debent signis induci ad con-
fessionem z ad detestationem peccatorum z si notabiliter percipiatur eorum
deuotio vel voluntas confitendi si possent. iudicandum est de illis sicut de
confessis. Hec raymundus.

¶ Ad terciū rñdet q sic. qz illud quod p̄sus sciuit p̄fessor hoc sciuit vt ho-
mo. sed quod p̄ p̄fessionem scit hoc nō scit vt homo. sed vt deus. Et p̄pter
hoc publici peccatores quorum peccata non solum sunt nota sacerdoti. sed etiaz
alijs tenentur p̄fiteri illa peccata publice

¶ Ad quartum respōdetur q pena sacerdotis reuelantis peccata sibi in p̄fes-
sione dicta. Prima est quia peccat mortaliter si verbis vel signis illa reue-
lauerit. vt patet extra de penitentia z remissione. ca. omnis. Secunda est
quia debet deponi de officio sacerdotali. Tercia est q per totam vitā suā
peregrinetur vel in arctum monasterium ad agendum perpetuam penitē-
tiam retrudatur. Unde Gregorius. Laueat sibi ante omnia sacerdos ne
de his que sibi p̄fitentur peccata alicui recitet. non p̄pinq̄uis. nō extraneis. nec
quod absit pro aliqua scandalo. Nam si hoc fecerit deponatur z omnibz
diebus vite sue peregrinando pergat

¶ Ad quintum respondetur q si confitens daret confessorī licentiam re-
uelandi si illud reuelat non frangit sigillum confessionis. tutum est tamē
ne confessor reuelat nisi magne vtilitates possent inde sequi. Et hoc dua-
bus de causis. Prima est propter reuerentiam sacramenti. Secunda est
ne confitens postea dicat illum confessorē reuelasse peccata sibi in con-
fessione dicta.

¶ Ad sextum respondetur q si confessor cogitur per obedientiam vel iu-
ramentum vel p̄. am. z scit tale crimen de tali cuius confessor fuit. tunc
confessor si non potest per aliam viam euadere. potest licite iurare q nescit
illud crimen de illo quāuis tamen scit. nec in hoc est periturus. quia iura-
mentum non cogit eum ad dicendum aliud quāz q ipse scit vt homo. sed
quod ipse scit in confessione non scit vt homo sed vt deus. cuius pro tunc
est vicarius. Unde dicit beatus Augustinus. Nichil minus scio q̄ quod
in confessione audio.

in p̄ncipio p̄fessor interroget peccatōr qualiter fidē catholicā habeat

In p̄mis querat contritus quomodo credat

fidelis sit bene. cū corde. id est p̄fiteat̄ cum ore

Sic credat sane corde fateatur et ore

predicta peccatōris peccata diligēter scz p̄fessor

Post hec rimetur peccatis vulnera caute

abominabile vitium p̄fessor dicat aliquod.

Contra naturam culpam nō exprimit vllam

de deteriori peccato homo interrogetur

Nec sup enormi simplex si conueniatur

peccato cognouit faciendum Inducatur
De quo tunc sciuit ad agendum sic moueatur

prout aliquid illi peccati culpabilis sapiete.

Uxor adulterij rea confessore perito

peniteat adultera facta viro suo

Sichiat admissa ne sit suspecta marito

In ista parte auctor ostendit quomodo confessor debet inquirere de peccatis. Et diuidit. Nam primo ostendit quid debet inquirere. Secundo quid confessor non debet inquirere. Tercio quomodo adultera debet confiteri. secunda ibi Contra naturam. tertia ibi Uxor adulterij. **D**icit primo sic. q. in principio confessionis ante omnia confessor debet inquirere de fide confitentis. quia fides est fundamentum omnium virtutum. Deinde debet querere de singulis peccatis. sed non debet querere de peccatis contra naturam. ne peccator moueatur ad agendum talia peccata contra naturam que prius nesciuit. Dicit ulterius q. uxor adultera debet confiteri sapienti confessori. et sibi debet imponi talis penitentia q. non habeatur suspecta viro

Circa textum dubitatur

Primo quid sit fides

Secundo quare primo querendum sit de fide

Tercio que requiruntur ad perfectionem fidei

Quarto quid operatur fides in homine

Quinto in quibus peccatis non debet multiplex inquisitio fieri

Sexto quid sit adulterium

Ad primum dubium respondetur q. fm. Aplm. fides sic describitur. Fides est substantia rerum sperandarum argumentum non apparentium. **U**nde de fides est substantia id est fundamentum primi habitus virtutum est sperandarum rerum. quia fides propter assensum facit in nobis subsistere res speratas. et est argumentum quod probat de non apparentibus q. sic sint et dicitur non apparentium. quia fides illa manifestat que per se non apparent. **U**nde etiam magister sententiarum dicit q. fides est virtus qua creduntur que non videntur.

Ad secundum respondetur q. ideo primo in confessione querendum est de fide quia fides est fundamentum aliarum virtutum. quod multipliciter patet. Nam primo qui vult contemplari sine fide est similis illi qui solem vult videre sine oculis. Secundo qui predicat sine fide sermonem non loquitur. sed comparatur plumbo adaurato. Tercio qui operatur sine fide est similis illi qui struit pulchra edificia super arenam. quia fundamentum non ponit.

Ad tercium respondeatur q. multa requiruntur ad fidei perfectionem. Primum q. sit in charitate formata sicut fides Marie magdalene quam fides saluaz fecit et cui dimissa sunt peccata multa. Secundum q. sit deuotione feruis

C i

brachium potius et magis: queritur per in uis et no

da sicut fuit fides mulieris cui deus dixit. **Q** mulier magna est fides tua
Tercium q̄ sit bonis operibus approbata sicut fides Lozelij. Quartus
est q̄ sit fortitudine roborata sicut fides Stephani Laurentij & aliorum
in martyrum Quintus q̄ sit humilitati subiecta sicut fides beate virginis q̄
ait. Ecce ancilla domini &c.

Ad quartum respondetur q̄ fides multa bona facit in homine. Pri/
mo saluat. vt dicitur in cruce est Marie magdalene. Fides tua te saluam fecit.
Secundo mentem purgat. Unde in actibus apostolorum. Fide purifi/
cans corda illorum. Tercio contra mundum pugnat. Unde Sancti per
fidem vicerunt regna. Quarto postulata impetrat. Unde in euangelio.
Q mulier fides tua magna est fiat tibi sicut petisti. Quinto tempora/
lia contemnit. Unde Fide moyses grandis factus regiam spreuit. Sex/
to perseverare facit. Unde ap̄tus. Tu autem in fide stas. id est perseve/
ras. Septimo iustificat. Unde Credidit abraham deo. & reputatum est
ei ad iusticiam. Octavo beatificat. **Uñ.** Quia vidisti me thoma credidi
sti. beati qui non viderunt & crediderunt. Nono alias virtutes superedificat
quia fundamentum est aliarum virtutum

Ad quintum respōdet q̄ principaliter in duobus peccatis non debet esse
multiplex interrogatio. Primum est luxuria. id est in peccato contra na/
turam. quia per hoc simplices possent semouere ad opus. Secundum est
auaricia & specialiter de turpi lucro non debent fieri subtiles inquisitiones
ne posterius committant talia peccata

Ad sextum respondetur q̄ adulterium est alicuius thori violatio. & di/
citur quasi ad alterius thorum accessio. & potest vir tripliciter committe/
re adulterium. Primo modo si ipse sit vxoratus & peccat cum soluta. Se/
cundo modo si sit solutus sed peccat cum maritata. Tercio modo si vter/
q̄. id est vir & mulier. sint copulati copula matrimonij. & istud est ceteris
grauius.

Sepius ammoneat confessor: ne reciduent
exhortet penitentes itep in pctā cadant

pctōres itep cadant exhortetur scz pctā sua

Si relabantur moneat q̄ confiteantur

quicūq; scz inordinate solitaria loca inducūt. secreta fugito

Quisquis amās loca sola nocet loca sola cauet

fugiant modos ruinam trahentes

Et vitēt causas ad lapsus allicientes

exhortare pniam pfecre inimicitā pro pctis

Sollicites penam cōplete satisficientem

suū custodiāt diligēter suos corde membra

Os seruet caute sensus cū pectore tenes

id est ad malos lapsus pdictorū pronior cōsuetudo

In prauos vsus horū p̄liuioꝝ vsus

dictum graue plus custodire necessarium

Hoc est difficile magis & seruare necesse

In ista parte ostendit auctor quomodo confessor exhortari debet peccatores vt desistant peccata. & dicit q̄ confessor sepius debet ammouere homines confessos ne iterum cadant in peccata. Et si ceciderint iterum in peccata q̄ statim faciant confessionē. & q̄ ille qui amat debet vitare loca secreta. & q̄ ipse confessus impleat penitentiam sibi iniunctam. & vitet illa per que cadere posset in peccata. & seruet caute os. sensus. cor & renes. quia illa prona sunt ad peccandum. & ergo difficile est illa seruare. Sed est summe necessarium

Circa textum dubitañ

¶ Primo quid sit recidiuare

¶ Secundo vtrum confessor potest capere iuramentum vel votum a confitente ne recidiuet

¶ Tercio vtr̄ opa vna p̄us facta mortificent p̄ recidiuatiōem

¶ Quarto vtrum bona opera prius facta reuiuiscant per penitentiam sequentem.

¶ Quinto quare amans debet cauere loca secreta

¶ Sexto quare os sensus & renes debent caute seruari

¶ Ad primum dubium respondetur q̄ recidiuare est iterum post confessionem in peccata statim cadere. & est valde horribile quia nocet multipliciter. Primo quia homo per peccatum secundario fit impotentior ad surgendum. Secundo quia culpa fit difficilior ad remittendum. Tercio q̄ deus fit difficilior ad placandum. Quarto quia diabolus fit difficilior ad expellendum. & de his omnibus possumus habere exemplum in vulnere prius sanato quod si iterato aperiat̄ tardius sanatur q̄ si ibi nunq̄ vulnus fuisset

¶ Ad sc̄m̄ respondet q̄ non est semper licitum capere iuramentū vel votum a confitente ne recidiuet. & hoc ideo vt euitemus p̄iculum. q̄ si recidiuaret post iuramentū vel votum dupliciter peccaret sc̄z recidiuado & voti infringendo. sunt tamen aliqui casus in quibus potest capi iuramentum a confitente q̄ non committat amplius talia sc̄z quando quis absoluitur ab excommunicatione. Item quando aliqs̄ fuit incendiarius. Item hereticus. Item existēs in nephando crimine

¶ Ad tertium respondetur q̄ dupliciter opus dicitur viuum. Vno modo quia efficitur a vita. & sic opus factum in charitate nunq̄ mortificatur. Alio modo quia efficit vitam. & hoc dupliciter. vel quo ad subiectum proprium & sic mortificatur. vel quo ad subiectum alienum. & sic mortificatur quia venit ad gloriam electorum

¶ Ad quartū r̄ndet q̄ opa bona facta in peccō mortali nunq̄ reuiuiscūt p̄ p̄niam sequentē. valent tamen ad tria. Vn̄. Que sub mortali bona fiunt dant bona terre. Et faciūt habile. minuūt tormenta gehenne. Sed bona opa mortificata p̄ recidiuationem p̄nt viuificari per penitentia sequentem

¶ ¶

sunt per gratiam superuenientem. Unde illa reuiuiscunt qui quondam uiuas fuerunt
Uivere non possunt que mortua nati fuerunt

Ad quintum respondetur quod amans debet vitare loca secreta. quia loca
et tempora inducunt hominem sepius ad peccandum. et maxime ad luxu-
riam ut solet dici in his versibus

Si uerem vitare uelis loca tempora uita.

Nam locus et tempus pabula prestant ei

Ad sextum respondetur quod os ad duo deseruit. Primo scilicet quo ad sa-
porem ne homo peccet. ergo saporem et gustum debet caute custodire. Se-
cundo deseruit ad loquelam. Nam in multiloquio non deest peccatum.
Sensus etiam debent caute seruari. quia sunt porte corporis quibus pec-
cata possunt intrare et precipue uisus et auditus. et ergo caute debet serua-
ri. pectus etiam debet seruari. scilicet pro peccatis cordis. Renes etiam de-
bent seruari pro luxuria que ex ipsis oritur. Renes luxurie sunt sedes ac
alimenta.

i. iudex extrinsecus aliquas inhietur

Ut foris iudex per personas prohibetur

i. conuertere suum dans medicinam narrare prohibetur

Plectere iudicium medicus variare uitatur

i. confessor propter odium puidetur propter amorem

Sic anime iudex odio caueat uel amore

peccatores penitentia grauare id est mitigare

Offensolus penis onerare uel alleuiare

sancte consuetudines antiquorum traditioes confessor imitet

Ecclesie mores uel patrum scripta sequetur

id est caritas penitentia ad caritatem peccati

Sitque modus pene iuxta moderamina culpe

modus facilior grauior

Et tanto leuior quanto contritio maior

sanant diuersa medela aliquod

Ut medici curant vario medicamine corpus

demonstrent infirmitates scilicet illarum inflammatorem cutis

Ut curant febres ut uulnus sive tumorem

peccatrici diuersas exigunt remedia.

Sic anime varias egre poscunt medicinas

In ista parte auctor comparat confessorem ad iudicem secularem et ad
medicum. Et diuiditur. Nam primo patet quod dictum est. secundo ostendit
specialiter et comparat confessorem ad medicum. ibi. Ut medici curant
Dicit primo sic. quod sicut iudex extrinsecus non debet plectere iudicium pro-
pter personas. nec medicus variare debet medicinam propter personas.
Sic etiam iudex uel medicus anime. id est confessor non debet confessis al-

leuiare vel aggrauare penitentiam ppter odiū vel amorem. sed debet respi-
cere ad consuetudinem ecclesie. ad dicta doctorum ad q̄ritatem culpe ⁊ ad
magnitudinem contritiōis. Vñ sicut medici curāt varias infirmitates va-
rijs remedijs vel medicinis. nā aliter febres aliter vulnera. ⁊ aliter tumo-
res curant. Sic etiam anime peccatrices varijs indigent. remedijs contra
alia ⁊ alia peccata

Circa textū dubitatur

CPrimo quor modis frāgit iusticia iudiciū Secdo q̄ requirunt ad rectū
iudiciū Tercio qd̄ ualet iusticia Quarto vtz acceptio psonarū sit
petm̄ in iudicio Quinto vtrū iudex potest accipere munera Sexto
quid intelligit auctor p̄ febres vulnus ⁊ tumorem

Ad pmū dubiū r̄ndet q̄ triplr̄ p̄mittit siue frāgitur iusticia iudiciū Pri-
mo amore scz p̄sone vel pecunie. Vñ Esaias. Ne vobis q̄ iustificatis im-
piū p̄ muneribz. ⁊ isti sunt iā dilecti in mūdo. Secdo p̄mittit iusticia timo-
re cōtra qd̄ dicit euāgelii. Nolite eos timere q̄ occidit corpus. aiām at̄ oc-
cidere nō possunt. Tercio ira v̄l inuidia. Vñ in euāgelio. Talis laudan-
dus ē iudex q̄ nō flectitur aliquo istoꝝ modoꝝ ⁊ isti modi habēt etiā veri-
tatem de iudice aiē scz cōfessore

Ad scdm̄ r̄ndetur q̄ tria requirunt ad hoc q̄ iudiciū sit iustū. Primū ē q̄
procedat ex iusticia id est q̄ ipsa sn̄ia sit iusta Secdm̄ est q̄ in iudice sit au-
toritas iudicādi. Vñ iudex secularis nō potest se intromittere de causis
ecclesiasticis. Terciuū est q̄ sentētia cōferatur scdm̄ rectā rōem prudētie a-
lias esset iudiciū suspiciosum ⁊ temerarium

Ad terciū r̄ndet q̄ iusticia p̄mo modo beatificat. Vñ in euāgelio. Bti
qui esuriūt ⁊ sitiūt iusticiā ⁊ ē. Secdo exaltat. Vñ in libro sapie Qui ope-
ratur iusticiā exaltabit. Tercio appetitū cōcupiscētie refrenat. Vñ Esa.
Erit iusticia quasi cingulū lumbōꝝ eius. Quarto a morte eterna liberat
Vñ in puerbijs. Iusticia a morte liberat. Quinto coronat. Vñ psal. Re-
tribuet mihi dñs scdm̄ iusticiā meam

Ad quartū respōdet acceptio psonarum in iudicio est petm̄ vt satis pa-
ret ex iam dictis Et sit acceptio psonarum quando iudex melius iudicat a
micis. cognatis. dominis. diuitibus vel potentibz. quaz inimicis. alienis.
seruis pauperibus ⁊ impotentibus

Ad quintum respondet distinguendo de iudicibus quia quidaz sunt iu-
dices ordinarij. ⁊ isti non debēt accipere munus ⁊ specialiter nō debēt pete-
re. quia ex officio tenentur iudicare Alij sunt iudices delegati. ⁊ isti p̄nt pe-
tere expensas moderatas. sed non vltra vt patet extra de vita ⁊ honestate
clericorum. Hec Raymundus.

Ad sextum r̄ndetur q̄ in p̄posito p̄ febres vulnus ⁊ tumorem intelligū-
tur tria p̄ncipalia pctā mortalia. nam per febres intelligit luxuria. p̄ vul-
nus intelligit auaricia que est sicut profundum vulnus. cuius terminus
non potest inueniri sic nec auarus satiari potest. nam licet in sene omnia
vitia senescant. sola tamen auaricia in eo iuuenescit. Per tumorem intel-
ligit supbia. quia sicut tumor est quedam eleuatio cutis v̄l alterius rei. tu

C iij

mesceris. sic etiā superbus inter alios vult se eleuari
ex opposito iniūgas. p̄pterea. siue opposita maculis

Opponas igitur anime contraria morbis
bona donet auarus id ē homo inuidus

Propria det cupidus. se castrat luxuriosus
o hō inuidiose inuidiā remoue homo superbiā

Inuide liuorem deponere superbe tumorem
moderatas esus ebrietatē cibi tua refrenet iracūdiā

Sobrietatesq; gulam patientia cōprimat iram
deponat qui lesus est fastidia

Nouueat lesus rancorem. tedia mestus
sumptio vnde soluat excellentiam potationis

Potus aque redimat excessus ebrietatis
tue voluptates puniat castigatio carnis

Carnis delicias castiget virga flagellans
digne p̄niam agat subtractum raptor restituat

Ut bene peniteat ablatum predo reportet

In ista parte auctor specialiter ostendit quomodo circa quodlibet peccatum confessor dabit speciale remedium. dicens q tu debes dare medicinas que sint contrarie morbis id est peccatis. nam cupidus id est auarus debet dari propria bona. luxuriosus debet se castrare. inuidus debet dimittere inuidiam. superbus superbiā. Sobrietates edendi debet corrigere gulam. patientia iram. lesus debet dimittere rancorem. et mestus tedia. Ebrietas debet castigari per potum aque. et contra delicias carnis debet fieri flagellatio. et raptor debet restituere ablata

Circa textum dubitatur

Primo vix peccata possunt curari per contraria. Secundo quomodo vitia possunt mutari in virtutes contrarias. Tertio que sunt consideranda in satisfactione. Quarto que sunt requisita ad satisfaciendum satisfactionem. Quinto an predo debet ablata restituere. Sexto de intellectu littere.

Ad primum respondetur q sic. quia vnum contrarium natus est expellere reliquum. vt calliditas expellit frigiditatem. Etiam de phis in p̄dica/mentis. q virtus contrariatur vitio.

Ad secundum respondetur fm phm scdo ethico. um. ibi dicit q virtus moralis consistit in medio. Unde virtus ibidem describitur sic. Virtus ē habitus electius in medio consistens. et quia virtus consistit in medio. sed duorum vitiorum extremorum quorum vnum est supra et aliud infra. scilicet excessive dare. et dicitur prodigalitas. aliud est infra. id est modicum vel nihil. dare. et dicitur parcitas. Vult ergo textus q cupidus vt prodignus large sua distribuat luxuriosus totaliter sicut castratus viuat. non tamen

debet se priuare membris

¶ Ad tertium respondetur q̄ tria sunt consideranda in satisfactione. in q̄
bus satisfactio debet correspondere culpe. Primum est numerus. naz pro
subtractione duorum denariorum non sufficit satisfactio vnius. Secun-
dum est pondus. Tertium est mensura. vñ Augustinus. Tāto tēpe quis
debet esse in pena quanto fuit in peccato

¶ Ad quartum respondet q̄ ad sufficientem satisfactionem requirunt ali-
qua ex parte dei. aliqua ex parte pctōris. z aliqua ex pte eccle. Ex parte dei
requiruntur duo. Primum est misericordia qua deus culpā indulget. Scdm
est iusticia. Ex parte pctōris etiam requiruntur duo. Primum est dolor de
pctis perpetratis z omissis bonis. Scdm est amor dei z suorum precepto-
rum. Ex parte ecclesie duo requiruntur. Primum est meritum christi z san-
ctorum. Secundum est indulgentia que datur per papam episcopos vel
eorum vicarios

¶ Ad quintum respondetur q̄ predo z quilibet habens bona iniusta tene-
tur illa restituere illis ex quibus sunt exorta. vel heredibus eorum. Et si
nesciatur illi debent dari pauperibus vel vsui ecclesie in tali ciuitate vel il-
la in qua illa bona sunt male acquisita. z non solum principales id est qui
principaliter iniusta bona acquisierunt tenentur restituere. sed etiam illi
qui auxilium vel fauorem adhibuerunt. Unde nouem modis aliquis ē in
culpa mali. quod tamen pncipaliter non fecit illud malum. z dicuntur nouē
peccata aliena. Vñ. Falsio consilium consensus palpo recursus. Parti-
cipans mutuo non obltans non manifestans. Et declaratio istius habet
in littera. Et tibi sit vita.

¶ Ad sextum respondetur q̄ cum dicitur in textu castret se luxuriosus. nō
vult dicere q̄ luxuriosus debeat se priuare membris suis. quia hoc eēt ma-
gnū peccatum. sed intendit dicere q̄ talis luxuriosus debet caste viuere
ac si esset castratus. Item per liuorem intelligit auctor inuidiam inuete-
ratam vel animum seu propositum vindicandi lesionem illatam. Item p
mestum intelligit auctor turbatum del nolentem vel secundum alios ho-
minem accidiosum z hoc est satis consonum littere. Item per predonem
intelligitur quilibet habens bona aliena iniuste. vt predo. fur. latro. vsura-
rius. simoniacus.

nudos esurientes. sitientes. hospitio. vagos. infirmos. captiuos

Vestis cibo potu tectum do visito soluo

cōmodum. facio dolentibz errantes paupibz. s. debitoribz

Cōmodo cōpatior cōuerto dono remitto

prios vt desistat a pctis. do psilium. q̄libet munus

Arguo supplico cōsulodo q̄dcunqz talentum

geniculoz de nocte macero corpus in bonis castigo corpus

Flecto genu vigilo ieiuno laboro flagello

vestimēta nudis incedo pedibz contritōem habeo. p indulgētis

Vestis nuda pedes nudoz tero cor peregrinoz

¶ iij

pniam ago orōes p pctis pro venia

id est punit

Penitēto lego ploro precor caro sic maceratur

In ista parte ostendit que sunt opera misericordie. z patet sententia in lettera z in expositione vltimi dubij

Circa textū dubitatur

Primo quoduplicia sunt opera misericordie. Secūdo q̄ sunt opa misericordie ad q̄ reducunt oia ista hic in textu posita. Tercio q̄re dñr opa misericordie. Quarto an paupes etiā pñt aut sciūt facere opa misericordie.

Quinto q̄ sit diuersitas inter ieiunātes. Sexto dubitat̄ de intellectu lrē.

Ad p̄mū dubiū rñdet̄ q̄ duplicia sunt opa misericordie nā q̄dam sunt cor / poralia. q̄ scz fiūt per subuentōem extrinsecā. Alia sunt spūalia q̄ scz fiūt per merita bona que merita postea dicentur.

Ad sc̄dm respōdetur q̄ opa misericordie corporalia reducūt̄ ad septem. Pri / mum est visitatio infirmoz. Secundum est cibatio esuriētium. Tercūm est potatio sitientium. Quartum est redemptio captiuozum. Quintum ē vestitio nudozum. Sexto est collectio pauperum peregrinorum. Septi / mum est sepultura mortuozum. **Uñ**. Visito poto cibo redimo te go collo go condo. Et opera misericordie spūalia etiā reducuntur ad septem.

Primum est delinquenti ignoscere. Secundum est peccantem corrigere.

Tercūm est ignorantem instruere. Quartum est dubitanti consulere.

Quintum est mestum consolari. Sextum est pro salute proximi orare.

Septimum est iniuriam sustinere. **Uñ**. Corripit ignoscit solatur consu lit orat. Sustinet informat qui pius est animo. **Uel sic.** Corripe suade doce dimitte solare fer ora.

Ad terciū rñdet̄ q̄ duplici de causa dicunt̄ opa misericordie. Prima est qz procedunt ex misericordia z pietate hoīs. z sunt simpliciter z pure intuitu pietatis z amore dei. Secūda est qz misericordiam dei impetrāt z deū ad mi / sericordiā puocāt. **Uñ** in euāgelio. Esurui z dedistis mihi mādnare. et sequit̄ ad ppositū. Venite ergo bñdicti p̄ris mei zc.

Ad quartū rñdet̄ q̄ paupes ita bñ pñt impetrare misericordiaz dei sicut di uites nō tñ paup tenet̄ neqz em valet aliquos vestire z nutrire z huiōi o / pera bona facere ad hec at̄ ideo nō tenet̄ qz deficit in medio scz in bonis tē poralibz. nec deus q̄cōz req̄rere vult vltra posse. vñ licet paup nō p̄t vesti / re nudos z nutrire esuriētes satis tñ est vt habeat bonā volūtātē quā libē ter implet̄ ope si nō deficeret in bonis. z ideo ita bñ exercet̄ opa misericordie sicut ille q̄ ope implet̄ qz deus est inspector cordis.

Ad q̄ntum rñdetur q̄ diuersi homines p̄pter diuersas causas ieiunant. **Uñ** q̄dam ieiunant p̄pter sanitatē vt medici q̄dam p̄pter laudem z hypo / crite. q̄dam p̄pter parcatatem vt auari. z q̄dam amore dei vt boni hoīes. **Uñ**. Ieiunat fictus (id est hypocrita) bonus vt videat̄. Ieiunat parcus. ne res sua diminuat̄. Ieiunat medicus ne morbo ei dominetur. Ieiunat iu stus vt iusticiā mereatur.

Ad sextā rñdet̄ q̄ p̄mū opus misericordie ē vestire nudos. **Uñ** Luz videris

nudū opī cū Itē i euā. Aud' erā z coopuistis me Scōz op' mie fz ordinē
 text' pnt' ē potare sitiētes Tercū ē cibare esuriētes. vñ ppha Si esurierit
 inimic' tu' ciba illū Quartū ē dare lectū. i. hospitare paupes vñ pegrinos
 Vñ Egenos vagosq; iduc in domū tuā Quintū ē visitare ifirmos ad cōso
 landū eos z inducēdū ad deuotōez. vñ in euā. Infirm' erā z uisitastis me.
 Sextū ē soluere captiuos. vñ i euā. In carcere erā z redemistis me Septi
 mū ē pmoditatē eē. i. indigētib; dare. vñ ps. Iust' tota die miseret z pmo
 dat Octauū ē hē ppassionē. vñ Job Flebā sup eū q afflic' erat z ipartie
 bar paupi. Nonū ē puertere pctōē ab errore. vñ Jacobi Qui pueritit pec
 catorē ab errore uite sue saluabit aiām suā de a morte. Decimū ē dare ele
 mosynā. Vñ ppha. Date elemosynā z oīa mūda sunt uobis. Abscondite
 elemosynā in limu paupis. z ipsa orabat p uobis ad dñm. Naz sicut aqua
 extinguit ignē. sic elemosyna extinguit pctā. Undecimū est remittere ma
 lefactorib; nris. Vñ euāgelista. Dimittite z dimittēmi. Duodecimū est
 arguere vñ corripe delinquētes. vñ Sapies in pabolis. Qui arguit pra
 uos laudabunt. z sup eos ueniet bñdictio Decimūterciū ē cōsulere id ē da
 re bonū cōsilū primo. Decimumquartū est supplicare lesis vt dimittant
 offensionē. Decimūquintū est dare quodcūq; talentuz. Vñ si deficiat res
 da dulcia pba. vñ Si tibi res deficit da pba benigna pctēti. Decimūsex
 tū est flectere genua causa deuotōis vñ humilitatis. Decimūseptimum ē
 vigilare in bonis opib; sez orōib; z studijs. vñ Ps. Deus deus. meus ad
 te de luce uigilo. Decimūoctauū est ieiunare z hoc solū amore dei. vt pa
 tuit in qnto dubio. Decimūnonū ē laborare in bonis opib;. Vñ ps. La
 borau in gemitu zc. Labores manuū tuaz zc. Vicesimū ē flagellare cor
 pus. vñ Ps. Quā ego in flagella patus sum. z dolor zc. Vicesimūprimū
 est uestiri duris. vñ Joānes baptista habuit uestē de pilis camelorū. Job
 uero sacco z ciliciū. Vicesimūscdm ē ire nudis pedib;. Vñ dñs dixit moy
 si. Tolle calceamēta de pedib; tuis. terra em in qua stas scā ē. Vicesimū
 terciū est contritōem cordis habere. z hoc p pctis. vñ Ps. Sacrificiū deo
 spūs cōtribulatus cor pccitū zc. Vicesimūquartū ē pegrinari vñ ire p in
 dulgētis q pcedūt ex misericōdia dei. Vicesimūquintū est penitere id ē pniāz
 facere. vñ Joānes baptista Agite pniām appropinquabit em regnum dei
 Vicesimūsex tū est legere orōes z seruire deo vñ Apl's Seruire deo ē reg
 nare. Vicesimūseptimū ē plorare. vñ Bti q lugēt qm ipsi cōsolabunt sez
 amore dei. Itē iob. Melius est ire ad domū luctus q; ad domū conuiuij.
 Vicesimūoctauū est pccari id ē orare p alijs. z spēaliter p inimicis. Unde
 Christus pendēs in cruce sic orauit. P. ter ignosce illis qz nesciūt qd faci
 unt. Et sic patet intellectus lttēre.

sacerdoti illa p peccatis cōsiderabis
His quoq; cōfessis q sunt iungenda notabis
 manifesta pniā fit manifesta culpa
Publica sit pena fuerit si publica nita
 occulta sit p q̄uis nota occulta sit pniā
Si lateat licet enormis lateat quoq; pena

¶ Ad terciū respōdet q' illa lrā ad dñm festinādi potest dupliciter intelli-
gi. Primo mō sic q' illa q' ponunt in lrā sint cāe festinādi ad dñm id ē faci-
endi pñiam z disponēdi se ad chrsū. Alio mō intelligit sic lrā q' illa sunt
causē festinādi ad dñm id ē post mortē citius veniēdi ad dñm

¶ Ad quartū responderetur q' multis de causis ordinatū est purgatorium
Prima causa est. quia homines valde bene habebunt celum. homines val-
de mali habebunt infernum. z per consequens homines mali malicia veni-
ali habebunt locum ad delendum peccata. z ille erit purgatorium. Se-
cunda causa est. quia sicut summa bonitas chrisi non patitur aliquod bo-
num irremuneratum. Sic summa iusticia eius non patitur aliquod in-
punitum. Tercia causa est. qz claritatem diuine lucis soli oculi mūdi cor-
dis cernere possunt. Quarta causa ē qz p culpam diuinitas offensa ē. ergo
requiritur satisfactio z diuina imago in nobis deformata est ideo requirit
expurgatio. Quinta causa est. qz contraria contrarijs curantur. ergo dele-
ctatio peccati deleri debet pena purgatorij

¶ Ad qntū respōdet fm nigrin sniaz libro quarto dicentē sic. Hic autē
ignis purgatorij z si eternus nō sit miro tñ modo grauis ē z excellit oēm
penam quā vnqz aliquis passus est in hac vita. nunqz em in carne inuēta
est tanta pena. nam licet martyres passi sunt innumerabilia tormenta. ex-
cellit tamen ignis purgatorij om. ia ista

¶ Ad sextū rñdetur q' ignis potest duplr cōsiderari. Vno modo vt instru-
mentū nature. z sic nō agit in aīam. sed solum in corpus. Alio mō vt in-
strumentū diuine iusticie. z sic agit in aīam impmendo illi pñiam. Si
tūc querit vtz ille ignis equaliter agat in aīas sic q' nō magis in vnaz qz
in aliam. Respōdetur q' nō. sed ex diuina ordinatōe ignis ille magis vel
minus cruciat aīam fm q' aīa plus vel minus de pctis venialibus secum
portat. Mundemus ergo nos vera contritione confessione. z opis satisf-
factione vt festinare possimus ad gloriā dei. Quā nobis cōcedat qui est
benedictus in secula seculorum Amen.

Quoddecim articuli fidei.

¶ Primus articulus. Petrus. Credo in deū p̄m oīpotētē creatorē celi
et terre. ¶ Vñ Esaias. P̄m inuocabitis q' terrā fecit z celos p̄didit. ¶ Se-
cūdus articulus. Andreas. Et in iesum chrsū filiū eius vnica dñm nr̄m.
¶ Vñ Dauid Dñs dixit ad me filius meus es tu. ¶ Tercius articulus. Ia-
cob maior. Qui p̄ceptus est de spū scō natus ex maria p̄gine. vñ Esaias
Ecce p̄go p̄cipiet z pariet filiū. ¶ Quartus articulus. Ioānes euāgeli-
sta. Passus sub p̄tio pylato crucifixus mortuus z sepultus. ¶ Vñ zachari-
as. Aspiciēt oēs ad eū quē crucifixerūt. ¶ Quintus articulus. Thomas
Descēdet ad inferna tertia die resurrexit a mortuis. vñ Dñs. O mors e-
ro mors tua morsus tuus ero inferne. ¶ Sextus articulus. Iacob minor. As-
cendit ad celos sedet ad dexterā dei p̄is oīpotētis. vñ Amas. Qui edifi-
cat ascensionem suam in celo. ¶ Septimus articulus. Philippus. Inde
uenturus est iudicare viuos z mortuos. ¶ Vñ Sophontas. Ascendam
ad vos in iudicio. ¶ Octauus articulus. Bartholomeus. Credo in

spiritum sanctum. Unde Joel. Effundam de spiritu meo super omnem
 carnem. ¶ Nonus articulus Mattheus. Sanctam ecclesiam catholicam
 sanctorum communionem. Unde Zacharias. Inuocabunt omnes nomen
 domini et seruient ei. ¶ Decimus articulus Simon. Remissionem pec-
 catorum. Unde Malachias. Deponet deus omnes iniquitates nostras
 et proiciet omnia peccata nostra. ¶ Undecimus articulus Judas tha-
 deus. Carnis resurrectionem. Unde Daniel propheta. Educam vos de
 sepulchris vestris. ¶ Duodecimus articulus. Mathias. Et vitam eter-
 nam Amen. Unde Ezechiel. Euigilabunt omnes. alij ad vitam. alij ad
 mortem.

¶ Septē peccata mortalia

Ut tibi sit vita semper saligia vita

Monstrat saligia que sunt mortalia septem

luxuria auaricia superbia accidia inuidia

Luxus **a**ua **s**uper **a**c **i**nuidus **i**ra **g**ula

S superbia.

A auaricia

L luxuria

I ira

G gula

I inuidia

A accidia

Saligia

¶ Quinq; sensus

Visus et auditus cum tactu gustus odorq;

scz visu auditu etc.

ois pctā

Sensibus his quinq; haurit homo scelera

¶ Decem p̄cepta domini

moysi scripta

In tabulis binis lex est depicta petrinis

tenet scz sequentia

Lex precepta dei continet ista decem

Unum crede deum. Nec iures vana per ipsum

Sabbata sanctifices. Habeas in honore parentes.

Non sis occisor. Fur. Mechus. Testis iniquus

Alterius nuptam. Nec rem cupias alienam

Hec quicunq; velis saluarier accipe iusta

¶ Nota q; decem p̄cepta sunt data contra decem plagas egyptiacas. de/

cem precepta patent in his metris. Unum crede deū rē. Et decē plage egypti
ptiace patēt in his p̄sibus sequētibus

qz in deū non credederunt

qz nomē dei blasphemauerunt

Prima rubens unda **Canax plaga secūda**

qz dei sabbata p̄pserūt

qz parētibus non obedierunt

Inde culex tristis **Post musca nocētior istis**

quia sanctos dei occiderunt

quia furtis intēderunt.

Quinta pecus strauit **Uellicam sexta creauit**

quia fornicationi vacauerūt

qz iniqua testimonia ptulerūt

Inde subit grando **Hinc bunt dēte nefando**

qz adulteriū p̄miserūt

quia auaricie studuerunt

Pona tegit solem **Prima necat vltima plem**

Septem sacramenta

presbyteriū matrimoniū. baptisimū q̄ fit in frōte p̄ ep̄m sac̄m altaris.

Ordo cōiugium fons confirmatio pacis

que fit infirmis ad mortem

que fit sacerdoti pro venia

Unctio postrema. cōfessio sunt sacramenta

Septē dona sc̄isp̄is

sapiētia. itellec̄? p̄silū. fortitudo. timor. pietas sciētia

Sap intel con for ti pi sci collige dona.

Septē opa misericōdie corpalia

visitare infirmos. potare sitiētes. cibare esuriētes. redimere captiuos

Visito pota cibo redimo

regere nudos. colligere pegrinos. sepelire mortuos.

Tego colligo condo

Septē opa misericōdie sp̄ualia

corrigere peccatē. p̄sulere dubitatū. docere ignoratē. delinquenti ignoscere

Corripe suade doce dimitte

p̄solare mestū. ferre iniuriosos. orare pro salute proximi

Solare fer ora

Quattuor **Justicia** qua redditur unicuiqz qd suū est

ptutes car **Prudētia** qua p̄gnoscat qd agēdū r̄ qd fugiendū sit.

dinales **Temperantia** q̄ cohercet appetitū ab his q̄ turpiter appetūtur.

Fortitudo q̄ aīm v̄ aduersū n̄ frāgit̄ i p̄spis nō extollit̄

Tres ptutes **Fides** sine qua nemo saluari potest

theologicę **Spes** q̄ p̄ desideriū r̄ suspiciū it̄roduct̄ ad dētis gaudiū

Charitas q̄ diligim̄ deū sup̄ oīa r̄ p̄cios sicut nosipos

Octo beatitudines

Paup̄tas sp̄s. mitis. lugens. miserensq̄

His octo fiet sepe beatus homo

Iusticiam petere. cori mundū. persequiturq̄

Beati paupes spiritu. qm̄ ipsoꝝ est regnum celorum

Beati mites. quoniā ipsi possidebunt terram

Beati qui lugent. quoniā ipsi consolabuntur

Beati qui esuriūt ⁊ sitiūt iusticiā. qm̄ ipsi saturabunt

Beati misericordes. qm̄ ipsi misericordiā cōsequētur

Beati mundo corde. quoniā ipsi deū videbunt

Beati pacifici. quoniā ipsi filij dei vocabūtur

Beati. q̄ p̄secutōem patiunt̄ p̄pter iusticiā. qm̄ ipsoꝝ ē regnū celoꝝ

Sex peccata in sp̄m̄ sanctum

impugnatio h̄itatis agniti. p̄sumptio de dei misericōdia. despatio a pct̄is.

Impugnās vez. p̄sumēs. sp̄emq̄ relinquēs

obstinatio

inuidētia. fraterne charitatis

Hinc induratus. odiens quoq̄ fratris amorē

contemptus penitentię

Emendā sp̄nēs impugnāt pneuma beatū

Quattuor pct̄a clamātia añ deū p̄ vindicta

homicidiū pct̄m̄ cōtra naturam

Clamitat in celis vox sanguis. ⁊ sodomorum

paup̄ez a potētibz oppressoꝝ qm̄ laborātibz nō soluitur

Vox oppressoꝝ. merces detenta laborum

Novem peccata aliena

inbere alijs vt mala
faciant

dare cōsiliū alteri vt
damnum inferat

dare cōsensum alteri
ad malefaciendum

Iustio

consilium

consensus

laudare raptoꝝ ⁊ aliū pct̄oꝝ. hospitare fures aut maleficos ⁊ laudare eos

palpo

recursus

habere partem de bonis
ablati

dolose furtū ⁊ lra
pinam facere

nō resistere qm̄ sine p̄ci
culo facere posset

Participans

mutuo

non obstans

nō reuelare ⁊ manifestare rem ablatā. quādo ⁊ vbi posset

non manifestans

Fit libellus de mō cōfitēdi ⁊ penitēdi

Societatis Jesu Paderb.